

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

×

Nro 2 • Perjantaina 22. tammikuuta 2010

61. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 22 %)

Hurrikaani-Loimaan riveissä lentopalloa pelaavan

Teemu Tolosen sukujuuret ulottuvat Kurkijoelle

– Mummini eli isäni äiti, Helmi Tolonen os. Haiminen, syntyi Lumivaarassa, mutta muutti myöhemmin Kurkijoelle. Sieltä kohtalo vei muutaman mutkan kautta tänne Loimaan seudulle, kertoo Teemu isoäitinsä historiasta.

Myös Helmi Tolosen aviomies, Lasse Tolonen, on alkuaan samalta seudulta lähtöisin. Lasse Tolonen oli kotoisin Elisenvaarasta, mutta yhteinen elämänpolku Helmin kanssa alkoi vasta sodan jälkeen Loimaan Niinijoella.

Helmi Haiminen joutui lähtemään ensimmäisen kerran Laatokan rannalta 15-vuotiaana vuonna 1940, jolloin hän yhdessä isosiskonsa kanssa jäi evakkomatkallaan Virtasalmelle, kun muu perhe päätyi hetkeksi Multialle.

Jatkosodan aikaan Haimisen perhe palasi takaisin Kurkijoelle, mutta joutui 1944 uudelleen lähtemään evakkoon. Tällä kertaa

Teemun vasuri puhuu karua kieltään.

matka toi Haimisen perheen Alastarolle, josta se tilojen lohkomisen myötä sai oman maanpalasensa Sarasojan tilasta.

Loimaan seudulla Helmi tapasi myös tulevan aviomiehensä Lassen, ja kesällä

1949 heidät vihittiin. Samalla he muuttivat Niinijoen Torkkalaan ja alkoivat viljellä Kuusiojan tilaa. Helmi oli myöhemmin mm. Niinijoen koulun keittäjänä ja ompelijana Lapiduksella.

Vuonna 1950 syntyi pariskunnan ainoa lapsi, Kauko Tolonen, joka Loimaalla varttuneena löysi harrastukseksi mm. lentopallon. Kauko kulki harjoituksiin usein mm. Kauppilan veljesten, Sepon ja Pentin, kanssa. Harrastus alkoi kiinnostaa yhä enemmän ja parikymppisenä Kauko pelasi myös Loimaan Jankon riveissä muutaman kauden, kunnes opiskelut veivät Turkuun ja työ Tampereelle.

Siellä syntyi Kauko Tolosen perheen esikoinen, Teemu, 31. heinäkuuta vuonna 1979. Kaksivuotiaan Teemun kanssa perhe siirtyi myöhemmin isän työn perässä Raisioon, jossa Teemun äiti edelleen asuu.

Isän esimerkki oli varmaan yksi syy siihen, miksi lähdin 12-vuotiaana Raision Urheilijoiden lentopallojunnuihin mukaan, kertoo Teemu lajivalinnastaan.

Myös muut urheilulajit, kuten taekwondo, uinti, paini ja jalkapallo kiinnostivat nuorta Teemua, mutta 16-vuotiaana lentopallo palasi ykköslajiksi. Silloin seuraksi tuli Raision Loimu.

Lähdin lukion jälkeen opiskelemaan Espooseen

Teknilliseen Korkeakouluun, josta valmistuin vuonna 2006 konealan diplomi-insinööriksi. Vuonna 1999 alkanut beachvolley-harrastus muuttui yhä vakavamaksi. Osittain tämän lajin takia, osittain seikkailunhalusta, hain vaihto-oppilaaksi Espanjaan, ja pääsinkin vuodeksi Valenciaan, jossa beachin pelaaminen jatkui, kertoo Teemu opiskeluajastaan.

Beachvolley-taidot kasvoivat ulkomaanreissulla niin koviksi, että Teemu voitti kahdesti lajin Suomen mestaruuden. Ensiksi

Tässä lehdessä mm.

Kurkijoki-Säätiön tapahtumia 2010 ... s.2
Hevoset sodassa s. 4-5
Veikko Hakulisen muistotaulu Kurkijoelle s. 6-7
Korpsaaresta ja korpsaarelaisista s. 10

Toimitus on avoinna tiistaisin ja perjantaisin klo 9-14, paitsi suljettuna perjantaina 5.2.

Seuraavat lehdet ilmestyvät 5.2., 19.2., 5.3.

Teemu ja Kauko Tolonen 2000.

vuonna 2002 Kai Liukkonen parina, ja toisen kerran vuonna 2005 Pekka Seppäsen kanssa.

Opintojen loppuunsaattaminen alkoi viedä niin paljon aikaa, että beachvolleyn ja työelämään siirtymisen välillä oli pakko tehdä ratkaisu, ja niin rantakentät saivat jäädä.

Valmistumisensa aikoihin Teemu pelasi lentopal-

loa sekä liiga- että ykkös-sarjatasolla Korson Vedossa. Työpaikka Hyvinkäällä Kone-konsernin palveluksessa vei vuodeksi Valkeakosken Isku-Veikkojen riveihin, joista Teemu kaudella 2008 siirtyi Loimaalle Hurrikaanin keltamustaan peliasuun.

– Jokin ratkaisu oli silloinkin tehtävä. Johanna-vaimon

Jatkuu sivulla 12

Teemu pelaa numerolla 13 – ei siis kovin taikauskoinen...

Teemu ja mummo Helmi Tolonen (isän äiti).

22.1.2010

Internettiä ja inhimillisyyttä

Kuuntelin uutisia sunnuntai-iltana. Pääaiheena tietysti Haitin maanjäristys ja sen aiheuttamat ongelmat. Uutisten lukija kommentoi asiaa jotenkin seuraavasti: Haitin pääkaupungissa vallitsee kaaos, sähkötkä ovat poikki ja internet-yhteydet eivät toimi. Sitten uutiset jatkuivat muihin aiheisiin.

Sähkötkä ovat poikki ja internet-yhteydet eivät toimi! Siinäkö ongelman ydin. Niissä uutisissa ei mainittu sanaakaan sadoista tuhansista loukkaantuneista, janoisista ja nälkäisistä ihmisistä.

Mutta niinhän se on, kun sähkötkä ovat poikki, niin mikään ei toimi. Senhän olemme täällä kotimaassakin saaneet pienimuotoisesti kokea tykkilumien vaurioittaessa sähkölinjoja. Miten ”sähköistä” elämämme onkaan.

Olin pulassa, jos jonakin aamuna tämä toimituksen tietokone ei aukeaisikaan. Jos niin tapahtuisi muutamana aamuna, Kurkijokelainen jäisi valmistumatta. Lehden teko vaatii toimivia yhteyksiä ja suurin osa materiaalistakin tulee sähköisiä reittejä.

Asuimme reilun vuoden Lapissa ilman sähköä ja

internet-yhteyksiäkään. En kokenut olevani mistään paitsi. Oli vettä, ruokaa ja lämpöä. Ilman niitä olisin ollut pulassa. Tosin, olihan meillä yhteyksiäkin – kännykkä toimi ja kirjastossa oli internet, jota käytimme ainakin parin viikon välein.

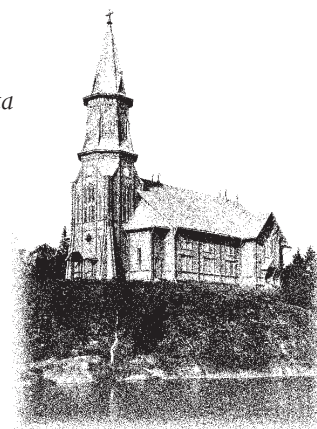
Mutta silti minusta tuntui, että tuossa uutislähetyksessä oli unohdettu ja ohitettu jotain oleellista – inhimillisuus. Silloin, kun on hätä, pula vedestä, ruoasta, huolenpidosta ja terveydenhoidosta, eikä niistä huolehtiminen ole ensisijaista. Ymmärrän toki, että asiat toimivat paremmin, jos on sähköä ja yhteyksiä tarjolla, mutta sittenkin...

Ajatelkaapa karjalaiset, jos liki 70 vuotta sitten evakkomatalla olisi ollut internet-yhteys. Sinne vaan sähköpostiin viesti, että nyt olemme tässä kirkonkylässä, tulkaapa muu perhe perässä. Mutta skeptisenä mietin, mikähän näiden yhteyksien toimivuus on todellisessa kriisitilanteessa. Nyt siihen meille antaa viitteitä Haiti.

Helena Sulavuori

Hartaus sunnuntaille
24.1.2010
3. sunnuntai loppiaisesta

Jeesus herättää uskon

Olen ollut vasta vuoden pappina, mutta jo sillä kokemuksella tämän sunnuntain aihe on vapauttava: Jeesus herättää uskon! Ei kukaan muu. Ei paraskaan pappi. Ei uudistetuinkaan kirkko. Jeesus herättää uskon, ja ainoastaan hän sen aitouden myös arvio.

Evankeliumeista annetaan alkavalle viikolle eväiksi tapahtuma, jonka päähenkilönä on roomalainen miehitysvallan upseeri halvaantuneine palvelijoineen ja Jeesus. Vähintään sataa miestä komentava pakana on lähtenyt itse pyytämään apua Jeesukselta toivottomasti sairastuneelle palvelijalleen. Asetelma on alusta asti jotenkin ristiriitainen, mutta keskustelu lyhyt ja ytimekäs.

– Minä tulen ja parannan hänet, vastaa Jeesus sotilaallisen selvään avunpyyntöön. Mutta se on liikaa roomalaiselle miehittäjälle, joka tuntee, ettei hän ole Jeesuksen käynnin arvoinen. Jeesuksen yksi sana kyllä riittää parantamaan hänen palvelijansa! Käskysuhteet kun ovat sotilaille omasta työstä selviä: Sana riittää!

En muista ainakaan liian usein tapahtuneen, että Jeesus olisi alkanut kehua kenenkään uskoa – pikemminkin päinvastoin. Mutta tämän tapaamansa pakanan uskoa Jeesus pitää suurempana kuin mitä on yhdelläkään israelilaisella tavannut.

Siinä sitä ollaan! Varsinkin kun tämä kohtaaminen saa Jeesuksen kertomaan todella globaalin, mutta toteutuvan vision: Taivasten valtakuntaan tulee yllättäviä ihmisiä idästä ja lännestä aterioimaan patriarkkojen kanssa, mutta niitä, joiden siellä pitäisi olla, niitä siellä ei näy. Tänäkin päivänä Kristus on ulkopuolella olevien Kristus.

Herra, en ole sen arvoinen, että tulet luokseni. Sano vain sana, niin minä paranan.

Satu Väättäinen

Satu Väättäinen on seurakuntapastori
Sotkamon seurakunnassa.

Pekka Kyytisen POSTIKORTIT

Talvikuvia: • Pieni hiihtäjä • Joulupuu • Rekiäjelä
Kesäkuvat: • Kevätkirkko • Kesänuotalla • Aitan ovella
• Rantavaja Laatokalla • Elopellolla

Hinta 1 €/kpl
+ postituskulut
Tilaa
toimituksesta

Onks tietoo KYSYMYKSET?

1. Millä Afrikan valtiolla on pisin rannikko?
2. Milloin tasa-arvolaki säädettiin Suomessa?
3. Keiden presidenttiemme pojat ovat olleet kuvataiteilijoita?
4. Mitä lihantarkastusleimassa oleva väri on?
5. Minä vuonna Turun Tuomiokirkko vihittiin virallisesti käyttöön?
6. Montako vuotta koulu-ruokailua on järjestetty Suomessa?
7. Minä vuonna Pohjoismaiden ensimmäiset sähkövalot syttyivät?
8. Montako suomalaista rauhanturvaajaa on tällä hetkellä Afganistanissa?
9. Mikä Suomen joista on 485 kilometriä pitkä?
10. Mikä laki oli voimassa Suomessa vuosina 1919-1932?

Muistettavaa

TALVISOTAA KÄSITTELEVÄ ILTAPÄIVÄTILAISUUS 20. helmikuuta klo 14.00 Karjala-talossa, yläsalissa. Alustajina prof. Martti Häikiö: Mitä talvisota merkitsi meille. Toisena esitelmänä prof. Tapio Nikkari: Eilsenvaara talvisodassa. Vapaan sanan aika-

na valmisteltuja puheenvuoroja. Järjestäjinä Kurkijoki-Seura ry ja Vpl Pyhäjärvi-seura ry

KARJALASTA KAJAHTAA, runoja ja tarinoita karjalaisen perheen elämästä. Lauantaina 6.3.2010 klo 15.00 (talvisodan 97. päivänä) Karjalatalolla Helsingissä. Esitys Eeva Härö, musiikki Kaija Eerola, ohjaus Eilakaija Sippo. Runomatineaan vapaa pääsy, klo 14.00 maksullinen kahvitarjoilu.

Kurkijoki-Säätiö

Tapahdumia 2010

Valtuuskunnan kokous Loimaalla 27.3.

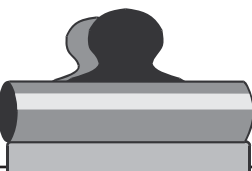
Kurkijokelainen lukijamatka 3.-6.6.
- tarkempia tietoja helmikuun lehdessä

Karjalaiset Laulujuhlat Helsingissä 18.-20.6.
- Kurkijokelaisuus ja Kurkijokelainen esillä eri tavoin

Okra-messut 8.-11.7.
- säätiöllä messuilla oma osasto

Pitäjäjuhlat Loimaalla 7.-8.8.

Tapaamisiin!

NIMIPÄIVÄT

Tammikuu

22 Pe Visa
23 La Enni, Eine, Eini
24 Su Senja
25 Ma Paavo, Pauli, Paul, Paavali
26 Ti Joonatan
27 Ke Vainojen uhrien muistopäivä, Viljo
28 To Kalle, Kaarlo, Kaarle, Mies
29 Pe Valtteri
30 La Irja
31 Su Alli

Helmikuu

1 Ma Riitta
2 Ti Jemina, Lumi. Aamu
3 Ke Valo
4 To Armi, Ronja

Etsintää

Missä ihmisellä lieene onnenmaa, milloin meistä kukin voi sen omistaa. Löytyneekö koskaan jostain määränpää, jossa hetken voisi vaikka levähtää.

Onko jossain paikka missä viipyisin etten haluaiskaan tulla takaisin. Onhan, onhan mulla paikka salainen missä hyvä olla oisi ihmisen.

Tiedän kyllä missä paikka sellainen, minne koko ajan vain mä kaipailen. Se on Karjalassa luona Laatokan, piha Hiitolassa sinne haluan.

Terttu Ketola

Oikaisu

Kurkijokelainen 24/2009 sivu 4 Vanhoja kuvia Kurkijoelta. Terttu Aaltonen soitti ja kertoi, että ensimmäisessä kuvassa 60 vuoden takaa kunnan lopettajaistilaisuudessa on hänen äitinsä. Äidin nimi oli Lyydia Hartikka (ei Helmi Hartikka), kuvatekstissä 3. rivillä, Terttu Aaltonen kertoi, että Helmi-nimi on toistunut aiemminkin hänen äitinsä kuvien yhteydessä.

Korjaus

juttuun ”Sodan lapseksi syntynyt”.

Joko inhimillisestä virheestä tai teknisestä häiriöstä johtuen oli em. jutun alkuun päässyt pari virhetä. Päivämäärän pitää olla 30.11.1939. Neljännen kapaleen alkupuolella on myös virhe. Pitää olla: ”Niinpä meidän oli pikaisesti lähettävä lähievakkoon Alhon Korpelaan isäni sisaren Aino Ristolaisen kotitaloon”. Pahoittelemme virheitä.

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ
www.kurkijoki.fi

Toimitusneuvosto: Lauri Laukkanen (pj.), Raija Laaksonen, Tapio Nikkari, Jaakko Taitonen ja Leena Virtanen

Toimitussihteeri: Helena Sulavuori
ja toimittajina kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Toimitus: Koulukuja 7, 32200 Loimaa
Avoinn: Tiistaisin ja perjantaisin klo 9–14
p. (02) 762 2551, 050-521 3336, toimitus@kurkijokelainen.inet.fi
Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Toimitus pidättää oikeuden muokata ja lyhentää lähetettyjä aineistoja. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmäisään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT:

4-väri 70 senttiä/mm + alv 22 %
Mustavalk. 50 senttiä/mm + alv 22 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: keskiviikko klo 12 mennessä.

Lehti ilmestyy pääasiassa joka toinen perjantai. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi..... 39 euroa
6 kk..... 23 euroa
Pohjoismaat 44 euroa
Muualle 52 euroa

Tilinumero: LSOP 523900-4897
Y-tunnus 0204020-9
Sivunvalmistus:
Etusivupaja, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki
ISSN 0782-5668

22.1. Ps. 105:4-5 Turvautukaa Herraan ja hänen voimaansa, etsikää aina hänen kasvojaan. Muistakaa aina hänen ihmetyönsä, hänen tunnusteksansa ja hänen tuomionsa.

23.1. Room. 12:14-15 Siunatkaa niitä, jotka teitä vainoavat, siunatkaa alkääkää kirotko. Iloitkaa iloitsevien kanssa, itkeäkää itkevien kanssa.

24.1. 3. sunnuntai loppiaisesta Matt. 8:5-8, 13 Kun Jeesus oli saapunut Kapernaumiin, muuan sadanpäälikkö tuli hänen luokseen ja pyysi häneltä apua sanoen: ”Herra, palvelijani makaa kotona halvaantuneena, kovissa tuskissa.” Jeesus sanoi: ”Minä tulen ja parannan hänet.” Mutta sadanpäälikkö vastasi: ”Ei, Herra, en minä ole sen arvoinen, että tulisit kattoni alle. Sano vain sana, ja palvelijani paranee.” Jeesus sanoi sadanpäälikölle: ”Mene. Tapahtukoon niin kuin uskot.” Sillä helkellä palvelija parani. Virsi 295:7 Jos kätkeydyt, niin tiedän nyt: käyt silti lähelläni. Oi Herrani, on sanasi nyt voimani ja valo elämäni.

25.1. Ps. 97:6 Taivaat julistavat hänen vanhurskautaan, kaikki kansat näkevät hänen kunniansa.

26.1. Ps. 102:18-19 Hän katsoo sorrettujen puoleen, ei torju heidän rukousta. Tämä on kirjoitettu tulevalle polvelle, jotta uudeksi luotu kansa ylistäisi Herraa.

27.1. Room. 1:16-17 Minä en häpeä evankeliumia, sillä se on Jumalan voima ja se tuo pelastuksen kaikille, jotka sen uskovat, ensin juutalaisille, sitten myös kreikkalaisille. Siinä Jumalan vanhurskaus ilmestyy uskosta uskoon. Onhan kirjoitettu: ”Uskosta vanhurskas saa elää.”

28.1. Ps. 97:9 Herra, sinä olet Korkein, maailman valtiias, kaikkia jumalia korkeampi.

29.1. Ps. 102:20-21 Herra katsoo pyhästä korkeudesta, tähtyä taivaasta

maan päälle. Hän kuulee vankien vaikkauksen, hän vapauttaa kuoleman omat.

30.1. Ps. 102:22-23 Siionissa kuulutetaan Herran nimeä, Jerusalem kaikuu hänen kiitostaan, kun kansat kokoontuvat yhteen, kun valtakunnat tulevat palvelemaan Herraa.

31.1. 3. sunnuntai ennen paastonaikaa Matt. 19:29 Jeesus sanoi: ”Näin viimeiset tulevat ensimmäisiksi ja ensimmäiset viimeisiksi.”

Virsi 410:6 Vaan viimein löysit minutkin, sain vielä työhön tulla. Et maksa niin kuin ansaitsin, on armopalkka mulla. Nyt, Jeesus, tahto vahvista, tee minut ahkeraksi, niin että voisin palvella nimesi kunniaksi.

1.2. Ps. 13:6 Minä luotan sinun armoosi, saan iloita sinun avustasi. Minä laulan kiitosta Herralle, hän pitää minusta huolen.

2.2. Jer. 9:22-23 Näin sanoo Herra: - Älköön viisas kerskuko viisaudellaan, älköön väkevä voimillaan, älköön rikas rikaudellaan. Joka haluaa kerskua, kerskukoon sillä, että tuntee minut ja tietää, mitä minä tahdon. Sillä minä olen Herra, minun tekoni maan päällä ovat uskollisuuden, oikeuden ja vanhurskauten tekoja. Niitä minä tahdon myös teiltä, sanoo Herra.

3.2. 1 Kor. 9:24-27 Tiedäthän, että vaikka juoksukilpailussa kaikki juoksevat, vain yksi saa palkinnon. Juoskaa siis niin, että voitatte sen! Jokainen kilpailija noudattaa lujaa itsekuria, juoksijat saavuttaakseen katoavan seppeleen, me saadaksemme katoamattoman. Minä en siis juokse päämäärättömästi enkä nyrkkeillessäni huido ilmaan. Kohdistan iskut omaan ruumiiseeni ja pakotan sen tottelemaan, jottei itseäni lopulta hylättäisi, minua, joka olen kutsunut muita kilpailuun.

4.2. Ps. 31:20 Kuinka suuri onkaan sinun hyvytesi! Se on ehtymätön aarre niille, jotka sinua pelkäävät. Kaikkien nähdessä sinä annat apusi niille, jotka turvautuvat sinuun.

100 vuotta isän syntymästä

Monta asiaa on muuttunut sadassa vuodessa, paljon on maailman kehittynyt hyvään, joskin myös toiseen suuntaan. Elintaso ja hyvinvointi on lisääntynyt, mutta ihmisen pahoinvointi ja kiire on tullut kylkiäisenä.

Isäni, Johannes Osmosalo, syntyi Kurkijoella 4.1.1920 Ida ja Valisi Onsimoffin toisena poikana. Oman isänsä hän menetti jo pienenä poikana. Lapsuutensa ja nuoruutensa hän eli kauniilla Karjalan kunnailla, perusti perheen ”Tereskan Maikin” kanssa, saivat Kurkijoella kolme lasta ja minut vielä sotien jälkeen.

Isä puolusti kotia ja Isänmaata kuuluisassa Pär-

min pataljoonassa. Kirjassa Sotapuseerit kerrotaan, että tämä Pärmin joukko lähetettiin usein paikkoihin, joissa muut olivat epäonnistuneet. Pataljoonan nimeksi vakiintui ”Musta nuoli”, mutta vihollinen kutsui joukkoa ”Pärmin piriiksi”.

Jossain vaiheessa lääkäri totesi isällä vakavan sydänlihaskasvaimen ja verisuonien kalkkeutumisen ja määräsi hänet pois etulinjasta. Hän oli jonkun aikaa muonittajana ja jatkosodan aikana Elisenvaarassa venäläisten vankien vartijana sodan loppuun asti. Sotaa hän kävi kuitenkin painajaisunissaan elämänsä loppuun saakka. Monien evakkoretkien jälkeen hän rakensi ko-

din Pöytyälle ja sieltä tultiin v. 1955 Raisioon, jonka hautausmaalle matka päättyi v. 1994 poikansa Markuksen viereen.

Päätin jotenkin huomioida isän 100-vuotissyntymäpäivää ja vähän arkailen soitin Maire-siskolle ja hänen jälkikasvulleen Helsinkiin, että tulisivatko tänne Turkuun päin. Onhan talviaika, eikä koskaan tiedä millaiset ovat ajokelit. Mutta ihanaa, kaikki lupasivat tulla!

Oli kirpeä pakkasaamu 3.1.2010 ja maisema kuin joulukortista lumisine pui-nee. Kokoonnuimme Raision kirkkoon Jumalanpalvelukseen ja sen jälkeen menimme haudalle kyntti-

löiden ja kukkien kanssa. Lauoimme virrestä 30 (Maa on niin kaunis) kaksi ensimmäistä säkeistöä. Kylmä alkoi karautella kehoa ja nälkä kurnia vatsassa, joten kiirehdimme ravintola Verkahoviin, josta meille oli varattu kabinetti. Toisia odotellessa laitoimme kummityttöni Outin kanssa pöydälle isän kuvat, urhoollisuusmitalit, kukat ja kynttilät.

Kaikkien ollessa paikalla puhuin muutaman sanasen isästä ja sitten pääsimme nauttimaan pöydän runsaista antimista. Siinä samalla kukin kertoili muistojaan isästä ja katseltiin valokuvia. Isä oli viimeisinä vuosinaan alkanut purkaa kovia sotakokemuksiaan niistä Pärmin ajoista kirjoittamalla niitä vihkoon. Käsiala oli jo aika vaikeasti luettavaa, mutta ”komennettiinhan” Mairen pojanpoika Mika lukemaan niitä. Mika siksi, että hän valmistuu kohta lääkäriksi ja lääkäreiden käsialahan on mitä on. Niin poika sai harjoitusta, jos joutuu lukemaan muiden lääkärin kirjoituksia!

Meitä Jussin jälkikasvua perheineen oli paikalla 22 henkilöä, mutta vielä 16 puuttui sairauden ym. syyn takia. Hekin olivat varmasti hengessä mukana. Aika kului rattoisasti ja liian nopeasti, mutta kaikkihan loppuu aikanaan ja tuli meidänkin aika lähteä kotiin päin.

Teitä kaikkia paikalla olleita kiitän lämpimästi, että isää, appea, pappaa ja isopappaa muistelemaan tulitte.

Kaikille sukulaisille ja Kurkijokelaisen lukijoille sekä toimitukselle oikein hyvää vuoden jatkoa!

Irja Vehmanen

Vas. siskoni Maire Lehto, veljeni Martti ja minä ”itte”, Irja Vehmanen kokoontuneina isän kuvine ja muistomitaliiden taakse.

Waltteri Torikka voitti Lappeenrannan laulukilpailun

Tamperelaisbaritoni Waltteri Torikka voitti 6.1.2010 Lappeenrannan valtakunnallisten laulukilpailujen miesten sarjan. Walteri Torikka samoin kuin naisten sarjan voittajaa Marjukka Tepposta pidettiin kilpailun ennakkosuosikkeina. Lappeenranta-salissa jär-

jestytyssä orkesterifinaalissa Torikka esitti kaksi ooppera-ariaa Lappeenrannan kaupunginorkesterin säestämänä. Orkesterin johtajana toimi Tibor Bogányin.

Voittajat saivat 10 000 euron palkinnon. Kilpailuun osallistui kaikkiaan 30 laulajaa, joista 9 kutsuttiin

finaaliin.

1984 Nokiella syntyneen voittajan sukujuuret johtavat Kurkijoelle. Sieltä isoisä Jaakko Torikka muutti perheineen ennen sotia Kaukolaan, jossa toimi mm. kuoronjohtajana. Myöhemmin hän opiskeli kanttoriksi, jossa tehtävässä toimi mm.

Artjärvellä ja Porin lähellä Pihlavassa.

Voittajan täti Johanna Torikka on voittanut Lahden kansainvälisen urkukilpailun 2. palkinnon vuonna 1989 (1. palkintoa ei jaettu) ja konsertoi urkurina eri puolilla Suomea ja ulkomailla.

Waltteri Torikka

- syntynyt 1984
- Baritoni
- laulumusiikin kandidaatti 2008
- kevätkaudella 2009 oopperadebyytti Suomen Kansallisoopperassa Madetojan Pohjalaisten Herastuomarina
- opiskelee Tanskan kuninkaalliseen oopperakatemiassa
- syksyllä 2009 nimettiin yhdeksi Lauréates HSBC 2009-palkinnon saajista Ranskan Aix-en-Provence-musiikkifestivaalilla
- 6.1.2010 Lappeenrannan laulukilpailujen miesten sarjan voitto

KARJALAN LIITON TAPAHTUMAKALENTERI 2010

Tilaisuudet Karjalatalolla Helsingissä ellei toisin mainita.

Karjalan Liitto ry, Käpylänsukuja 1, 00610 Helsinki, puh. (09) 7288 170 toimisto@karjalanliitto.fi Muutokset mahdollisia.

Tammikuu 2010

la 23.1. Juhlavuoden avaus ja siunaaminen Karjalan kirkot ja hengellinen elämä -seminaari
la-su 23.-31.1. Karjalan kirkot -näyttely
la 23.1. Karjalainen ruoka -kurssi
la-su 30.-31.1. Karjalainen käspaikka -kurssi
la-su 30.-31.1. Karjalan käki -vuolukurssi
Järjestökoulutusta

Helmikuu 2010

ti 2.2. 2000-luvun Karjalatutkimus, Studia Generalia -luento
la 6.2. Piirakkakurssi
la-su 6.-7.2. Lehtiseminaari
la-su 6.-7.2. Itkuvirsi -jatkokurssi
ti 9.2. 2000-luvun Karjalatutkimus, Studia Generalia -luento
to 11.2. Pitäjäesittely
la-su 13.-14.2. Karjalan kielen alkeiskurssi
la-pe 13.-19.2. Ylläsviikko
su 28.2. Karjalaisuuden ja Kalevalan päivän juhla
Järjestökoulutusta

Kaikki sotahevoset olivat numeroituja. Oikean puoleisen hevosen lautasissa näkyy karvoihin ajettu numero. kuva: SA-kuva 125138 (Suomenhevonon- sotahevonon postikorttisarja N:o 8/8)

Talvi 70 vuotta sitten

Hevoset sodassa

Syksyllä 1939 poliisi toi Väinö Linnan teoksessa Täällä Pohjantähden alla Koskelaan kahdelle pojalle palvelukseenastumismääräyksen ylimääräisiin kertausharjoituksiin. Paljon kokenut Akseli Koskela tokaisi: "Eikö mistään löytys semmosta mahtia, joka semmoset suurmiehet sotkis niin syvälle saveen, ettei hiustakaan jäis näkyviin."

Ote marraskuun 30. päivänä 1939 annetusta Leningradin sotilaspiirin käskystä: "Täytetään Neuvostohallituksen ja suuren valtakuntamme pyhän tahdon, käsken: Leningradin sotilaspiiriin joukkojen ylittämään rajan, tuhoamaan suomalaiset joukot ja kertakaikkiaan turvaamaan Neuvostoliiton luoteisrajojen ja Leninin kaupungin, proletarisen vallankumouksen kehdon turvallisuuden".

Vakoiutoiminta havaittiin oudoista kulkijoista sekä vieraista lentokoneista kesällä 1939.

Samana päivänä Mannerheim sanoi "Me taistelemme kodin, uskonnon ja isänmaan puolesta." Samana päivänä alkoivat sotatoimet Neuvostoliiton aloittaessa hyökkäyksen usealla rintamalla, myös kaupunkiemme ilmapommituksilla, aina Länsi-Suomea myöten. Nämä ilmapommitukset vaativat paljon siviiliuhreja. Elisenvaaran neljän radan risteysasema oli useasti pommitusten kohteena. Korian rautatiesiltaa pommitettiin päivittäin lentosään salliessa. Hyvä ilmapuolustus pelasti elintärkeän rautatiesillan. Koska koneiden oli lennettävä korkealla, oli pommitus epätark-

kaa. Pommitukset kestivät koko sodan ajan. Stalin ei ymmärtänyt että Suomi on Leningradin suojaamiseksi paras turva. Talvisota näytti tämän.

Talvisodan alkamisen syistä oltiin monta mieltä. Onneksemme puolustusvoimat sekä muutamat ministerit ja muutamat kansanedustajat, lähinnä Karjalassa asuvat, aavistivat sodan syttyvän.

Vakoiutoiminta havaittiin oudoista kulkijoista sekä vieraista lentokoneista kesällä 1939. Jo aikaisemmin venäläiset olivat organisoineet Suomen vakoilumisen. Vakoiiloilla, jotka saatiin pidätettyä oli suomalaiset nimet. Kiinni saatiin muun muassa luutnantti Armas Pentikäinen sekä Simo Hukka.

Hyökkäyksen suunnitteluun viittasi myös Juho Häkkiseltä ongitut vakoiutiedot. Pitkälle sisämaahan vakoiilunsa ulottaneiden lukumäärä jää hämärän peittoon. Yleensä vakoiijat liikkuiivat polkupyörällä sulautuen näin paikalliseen väestöön. Vakoiutiedoista lähti tarkka kuvaus Leningradin sotilaspiiriin.

Puna-armeijan marssi 6.12.1939 Helsinkiin oli suunniteltu helposti tapahtuvaksi. Tiet, sillat, lossit, puhelinlinjat lankamäärineen, vesitornit, rautatiet vaihteineen ja raideparit asemilta olivat tiedossa. Tarkat kartat kaikista kohteista mm. Mannerheimin puolustuslinjaan valetut konekivääripesäkkeet sekä muut yksityiskohdat olivat kameralla kuvattuja ja tarkkaan karttaan piirrettyjä.

Stalinin ja Molotovin aluevaatimukset olivat lähinnä lumetta. Suomi oli päätetty liittää Neuvosto-

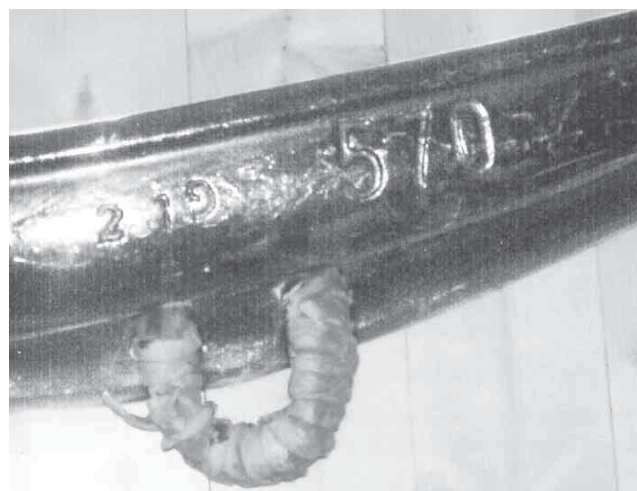
liittoon ylivoimaisen puna-armeijan mahdollia. Onneksemme alueluovutusneuvottelijat noudattivat Suomen Pankin pääjohtaja Juho Kusti Paasikiven johdolla tinkimättä ohjeita. Puolustusministeri Juho Niukkanen oli lähempänä Viipuria, he arvatenkin vaikuttivat neuvotteluun. Onneksemme hyökkääjälle ei luovutettu sillanpääasemia.

Talvella ei kukaan hyökkää, oli jopa hallituksessa esiintynyt mielipide.

Puna-armeijan oli keksittävä juoni, ettei tämä kavalu hyökkäyssuunnitelma paljastu missään. Talvella ei kukaan hyökkää, oli jopa hallituksessa esiintynyt mielipide. Puolustusministeri Juho Niukkanen ajoi eduskunnassa 6,5 miljardin markan lisäbudjettia tarkoi-

tuksena armeijan varustetason vahvistaminen. Asiaa äänestettiin ja ministerin ehdotus hävisi äänestyksen. Valtiovarainministeri Väinö Tanner puhui 13. elokuuta Forssassa, esittäen valtion tehneen viisaasti, kun ei ostettu aseita ruostumaan, miljardit säästyivät. Onneksemme Juho Niukkanen jääräpäisenä ja järkevänä miehenä tiesi sodan alettua asehankintojen vaikeutuvan. Ministerivaltuudet ylittäen, hän osti puolustusvoimillemme lentokoneita, tykkeitä sekä ammuksia. Teosta Suomen hyväksi häntä uhattiin oikeustoimilla.

Niukkaselle suuttuneet Tanner ja ulkoministeri Eljas Erkkö olisivat kotiuttaneet suurimman osan itärajalla kertausharjoituksissa olleista joukoista. Niukkanen esti moisen tyhmyyden. Aimo Cajanderin hallitukselta ei riittänyt varoja kaikille edes asepukuun. Varat riittivät vain kokardiin lakissa mallia Cajander. Hallitus

Länget oli numeroitu, myös hevoselle kuuluneista kärräistä löytyivät samat numerot sekä veistämöllä tehtynä että kärräihin sijoitettuun peltilaattaan kaiverrettuna.

Länget ovat peräisin Terho Ristimäen tallista Seikunmaan kylästä Loimaalta. Rusko-hevonen oli valmiiksi valittu, mutta armeija ei tarvinnutkaan juuri tätä hevosta palvelukseen.

erosi ensimmäisenä päivänä joulukuuta. Niukkasen ansiosta saatiin vähän kättä pitempää helpottamaan puolustautumista.

Puolustusvoimat alkoi valita hevosia varusteineen. Pitäjissä oli hevosvalintoja varten lautakunta. Hyväksytyistä 173 000 hevosesta suurin osa oli ruunia, ei oriita eikä kantakirjatammoja. Tammatt olivat tiineystarkastettuja, myöhemmin paljastui muutama vahinkotiineys. Puolustusvoimat alkoi ottaa käyttöön pitkin syksyä näitä valittuja hevosia. Ruunien kiusa kovalla pakkasella virtsatessa on siittimen jäätyminen. Joitakin menehtyi, osa pelastui eläinlääkärin toimesta. Sotilaat valvoivat toimenpiteen.

Talvisodassa hevosia varusteineen oli noin 60 000. Myöhemmin sodan jatkuessa otettiin 12000 hevosta lisää. Tavisodassa menehtyi 7200 hevosta, joista 4000 vihollisen tulituksessa. Suomessa oli vähemmän hevosia sotilasta kohden kuin isoilla mailla Saksalla ja Neuvostoliitolla.

Ministerivaltuudet ylittäen, hän osti puolustusvoimillemme lentokoneita, tykkeitä sekä ammuksia.

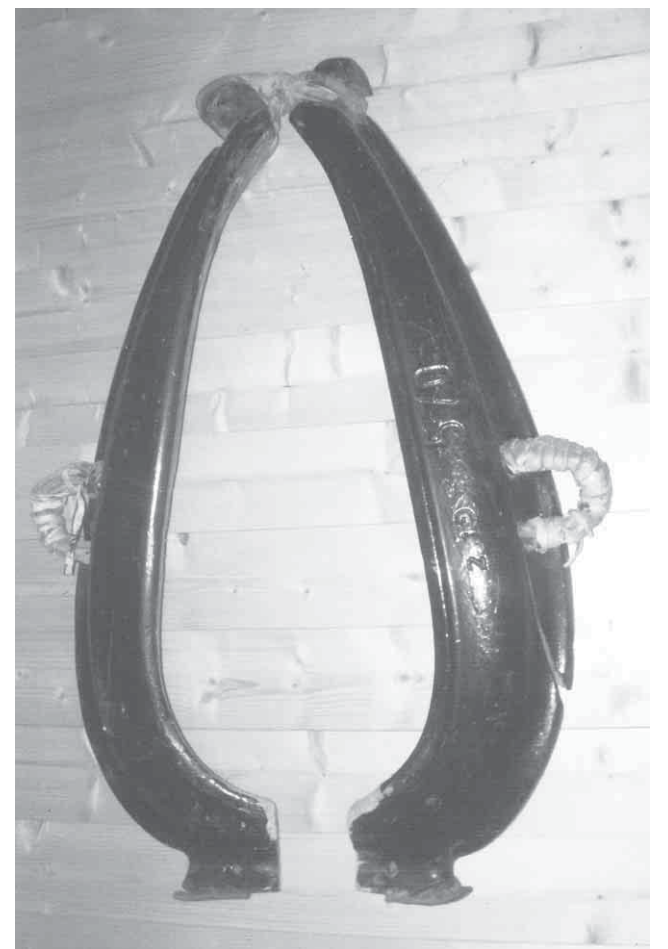
Vanhempieni kotoa Rummunsuon Kaunelastakin lähti ruuna varusteineen armeijalle. Hevonen, valjaat ja reet olivat numeroidut palauttamista varten. Armeijalle meni myös Viipurin autotalosta hankittu, miltei uusi Fordson -merkinen traktori vetämään raskaita tykkeitä Kurkijoen maamiesopiston Oliver traktorin pariin. Kurkijoen Osuuskautan kuorma-autolla Fordson siirrettiin Lopottiin armeijan käyttöön. Toivo Äikää kertoi olleensa mukana lastaamassa traktoria vinttisillalta auton lavalle.

Olen lukenut Kurkijokelaisesta tämän traktorin olleen raskaan tykin vedos-

sa. Traktorin piikkiäpyörien iskeytyessä kallioon kipinät sinkoilivat. Tykit sijoitettiin niemekkeelle Soskuaan Laatokan rannalla lähellä Soskuan joen suiston ja Viutlahden välissä olevalle Tokkarin pellolle metsän reunaan. Sitä kutsuttiin Raikkuun patteriksi (kts. Kurkijokelainen 1/2010 s. 3). Paikalta oli hyvä torjua mahdollinen maihinnousu. Toinen näistä tykeistä siirrettiin 6.12. Impilahdelle. Kurkiniemestä Lauatsaareen oli säännöllinen hiihtopartiointi näköhavaintojen saamiseksi koko talvisodan ajan.

Etelä-Neuvostoliitosta tuotiin kaksi divisioonaa sotilaita aseineen ja hevosineen junilla Kainuun korkeudelle. Matka näillä aron pojilla kesti viikkoja, tietämättä minne oltiin menossa. Koko ajan kylmenevää pohjoista kohti tullessa, junien lopulta pysähtyttyä, paljastui tehtävä, oli katkaistava Suomi Oulujärven korkeudelta. Hevosilta olivat loppuneet heinät. Ei puunkuorella eikä havuilla paljon kuormaa vedetä. Puista oli syöty kuoret sekä havut niin korkealta mihin hevonen ylettyi. Näille hevosparioille oletettiin riittävän heinää Suomesta.

Moteissa olleet hyökkääjän hevoset olivat laihoja ja huonokuntoisia, vain muutama kelpasi sotasaaliiksi. Loput oli lopetettava heikon kunnan takia. Jollekin ratsulle oli jäänyt satula kiinni, nahka irtosi satulaa riisuttaessa, hevonen oli lopetettava. Suuri osa puna-armeijan sotilaita paleltui Suomen katkaisuyrityksessä. Mottitaistelut synnyttivät paljon tuhoa ja kärsimystä, etenkin viholliselle. Pitkä kylmä kausi, pakkasta saattoi olla 40 astetta, josta suomalaiset sotilaat suksineen hyötyivät. Tienvarsioijat olivat täynnä kaatuneita neuvostosotilaita. Ajoneuvot sekä aseet tien pituudelta saatiin

Monessa perheessä koettiin haikeita hetkiä, kun perheen rakastettu työjuhta lähti sotaan.

Kuva: Kurkijokimuseo

sotasaaliksi. Päälystö jätti joukot, paeten lentokoneella Neuvostoliittoon. Nykyisellään Raateentie on jätetty sotamuistomeriksi.

”Puista oli syötä kuoret sekä havut niin korkealta mihin hevonen yletti. Näille hevosparoilta oletettiin riittävän heinää Suomesta.

Mielestäni ministeri Juho Niukkanen toiminta politiikassa sekä suomenhevoset ja niiden taitava käyttö erityyppisissä sotatoimissa olivat hyvin ratkaisevia asioita itsenäisyyden kannalta. Näiden jälkeen muut rohkeutta vaativat toimet polttopulloista alkaen vahvaan halkoon telaketjun väliin, tarkoituksena pysäyttää tankki.

Miltei äänettömästi kulkevia suomenhevosia tarvittiin rehujen siirtoon ratsuvaen tarkoituksiin, tykkiasemien vaihtoon ja kaatuneiden kuljetuksiin sekä kenttäkeittiöiden vetoon. Komppanian käytössä hevoset olivat perusvoima, sanotaan, että ”ei sota yhtä miestä kaipaa”, mutta hevosien menetys oli suuri, sen puuttuminen lamautti huoltomiehet yksikössä.

Vajaakuntoisia hevosia palautettiin kotiin, myös menehtyneiden hevosten tilalle hankittiin siviilistä uudet tilalle.

850 miehen vahvuiseen pataljoonaan kuului 100 hevosta. 190 miehen vahvuiseen komppaniaan kuului 10 hevosta. Kenttätukikolonnien 780 miestä satoi 430 hevosta. Raskaan tykin vetoon tarvittiin 8 hevosta. Hevoset pystyivät 300 kg vetoon. Jalkaväkipataljoonaan eikä -komppaniaan kuulunut yhtään moottoriajoneuvoa. Ainoastaan rykmenttiin kuului auto sekä kaksi moottoripyörää. Armeijan ohjeen mukaan hevoselle varattiin neljä kg heinää, olkea ja kauraa. Tä-

mä oli päivän annos, se riitti raskaaseenkin työhön.

Hevonen ei ollut lomalla muuta kuin sairastallilla. Sota vaati veronsa, myös hevoset saivat osumia sirpaleista ja ammuksista: osa niistä saatiin parannettua palveluskuntoon. Rintamalla toimi noin 30 suomalaista eläinlääkäriä, muutama vapaaehtoinen eläinlääkäri Tanskasta ja Ruotsista. Sairastalli tai pilttuu otettiin käyttöön mistä sen parhaiten sai. Hevossairaalassa Lottien hauteilla saatiin sirpaleita hevosista ulos. Lääkkeitä oli vähän. Haavat, jotka eivät märkineet, paranivat parhaiten palveluksessa.

Pääosin hevoset ja sotilaat olivat siviilissä tottuneita metsäajoon. Kalle Partanen kertoi käydessään kotonamme ikävän tapauksen komppaniastaan: ”Huomasin että hevosilla oli sopimaton valjastus, valjaat hiersi ja lavat olivat arat. Silloin eivät hevoset vetäneet, vaan riuhtoivat ja puolustautuivat kipua tuntiessaan. Tämä asia tulisi hoitaa kuntoon pikaisesti” sanoi Kalle. Komppanian päällikkö tokaisi ”ette tiedä valjastuksesta mitään”. Kalle yritti suojella hevosia, koska hevoset kärsivät ja koko osaston huolto heikkeni. Kalle sai välittömästi siirron toiseen yksikköön. ”Ajoin yhdeksän ravikuninkuuta, mutta siitä komppanian päälliköstä, mie en oo kuultu mitään” sanoi Kalle.

Heikoin tilanne oli, jos märkä hevonen oli jätettävä puun suojaan taivasalle yöksi, silloin sotilaat kuivasivat hevosien olkitukoin, sekä liikuttivat sitä yölläkin. Antoivat oman villapaidan tai manttelin lämmikkeeksi. Aamun valjettua saattoi tulla tälle valjakolle pakkasasteista huolimatta kaatuneiden kuljetus lähetettäväksi kotikirkolle, jolloin suoja-väriksenä oli usein valkea paperilakana. Sotilaat olivat kotiseudullaan tottuneet hoitamaan ja huolehtimaan hevosien hyvinvoinnista.

Sodan päätyttyä hevosia tarvittiin kevättöihin, osa tammoista oli luonut eli saanut keskenmenon, muutama varsoi terveen varsan kotitalliin. Puolustusvoimat hoiti vaativissakin olosuhteissa hevoset hyvin. Kanneelan ruuna palautettiin hyväkuntoisena sodan päättymisen jälkeen ennen evakkomatkaa lähtöä. Se myytiin evakkomatalla Schaumannin vaneritehtaalle Savonlinnaan. Fordson sen sijaan oli jäänyt. Pakkasnesteitä ei käytetty, laitettiin jäähdytimeen kuumaa vettä, joka lämmitti moottorin traktoria käynnistäessä. Kerran unohtui sotilailta vesi moottoriin. Fordsonista halkesi moottori. Savonlinnassa, Lypseniemen konepajalla onnistui korjaushitsaus.

Kotiutetuissa hevosissa näkyi sodan vammoja mm. ontumista. Lentokoneen tullessa jotkut hevoset osasivat maastoutua, osa pillastui, oli sitten työssä tai laiturilla, pyrkien aina metsän suojaan. Joku sotasaalishevonen pysähtyi sanalla stoi. On olemassa useita kertomuksia hevosten paluusta rautatieasemilta, kuinka hevoset löysivät tien kotiin, vaikka hakijalle oli asemanseutu vieras. Hyvistä hevosista ilmeni myöhemmin pulaa. Hevoskaupat tehtiin luvanvaraisiksi valtion toimesta.

”Talvisodassa hevosia varusteineen oli noin 60 000. Talvisodassa menehtyi 7200 hevosta.

Suomi kesti vahvan Neuvostoliiton hyökkäyksen, joka ajoittain oli armottoman kovaa. Venäläiset yrittivät päästä Vuoksesta yli, ja sitä varten ammuttiin 10 000 tykin ammusta tai lentokoneesta pudotettua pommia yhdessä päivässä. Kiivaimman tulen aikaan noin 100 pommia minuutissa, mutta Mannerheim-linja

Myös kotirintaman huoltotöihin tarvittiin hevosia. Kuvassa sotavanki, joka ajoi vettä Lopotissa. Kuva: Kurkijokimuseo Aune Niskasénin kok., jälj. Rainar Hakulinen.

piti. Vuoksesta ei tultu yli kuin kerran. Patoniemessä puolustuskesäke oli rajun tulituksen kohteena. Joulukuussa vihollinen pääsi jopa linnakkeen katolle, mutta kerta jäi ainoaksi. Vuoksen pohjoispuoleisista linnakkeista pystyi ampumaan sulkutulta tykeillä, sivustoilla tukivat konekivääriasemat.

Laatokan tykistöasemat kismittivät puna-armeijaa. Venäläiset olivat itse rakentaneet nämä vahvat linnakkeet ennen vapaussotaa. Muun muassa Järisevän linnakkeen, josta Taipaleen suuntaan näkyvyyttä riitti tarpeeksi, aina tykin kantaman verran. Näkyvyys pohjoiseen Käkisalmen suuntaan Ylläpään niemeen oli esteetön. Helmikuussa 1940 ilmapommitus oli raivoisa, hyökkääjän oli tarkoitus avata tie Laatokalta Taipaleen lohkon selustaan. Järisevän ainoa Armstrong-tykki sai osuman, sen kilpi ja tähtystyslaitteet murskaantuivat. Tykki ehdittiin saada jonkinlaiseen kuntoon ennen kuin pataljoonan suuruinen vihollisosasto Laatokalta jäitsee ehti tulla pahat mielissä. Tykki suunnattiin vihollisen hyökkäysvaunuun tähtäysputkea pitkin silmä-

määräisesti ja iskuria lyötiin vasaralla. Kuudennella tykin laukauksella tuli täysosuma ja vaunu syttyi tuleen. Ne, jotka puna-armeijan sotilasta selvisivät, perääntyivät. Tärkeintä oli, ettei vihollinen päässyt Taipaleen puolustajien selustaan.

”Lentokoneen tullessa jotkut hevoset osasivat maastoutua...”

Mikäli Suomella olisi sodan alkaessa ollut vahva tykistö ja riittävästi ammuksia edes olemassa oleville tykeille, jalkaväen puolustautuminen olisi ollut silloista helpompaa. Samalla olisi säästynyt miehiä.

Mannerheim-linjan tukena oli Kaarnajoen patteri, jota hyökkääjä ei havainnut ilmastakaan hyvän naamioinnin ansiosta. Patterista tuettiin Taipaleen puolustajia kovalla tulella. Järisevän linnakkeeseen ammuttiin sodan aikana tuhansia kranaatteja ja 1.3.1940 ilmapommituksesta noin 500 lentopommia. Järisevältä kyettiin ampumaan vain kahdella 87 mm kenttätykillä sodan viime päivinä. Loppuun asti huolto tehtiin tuli- ja sirpalesateesta he-

vospelillä. Ympäristö oli ammuttu hajalle ja vesistöt Kannaksella olivat veren tahraamia. Taipaleenjoki, tuonelan joki, oli veren punainen.

Suomea ei katkaistu eikä Kurkijokea valloitettu. Rauha oli tehtävä vahvemman oikeudella raskain ehdoin. Kaikkia sotaveteraaneja – invalideja ja lottia kunnioittaen lopetan kirjoitukseni ja lainaan Veteraanimarssin viimeistä säkeistöä ”Ylväänä Karjalan heimo tuskansa kantanut on...”

*Jalkaväen alikersantti,
kk-ryhmän johtaja
Antti Eklund,
juuret Rummunsuolta*

Lähteet:

Uitto, Geust: Mannerheim-linja
Jenni Tammi: Hevosen hoito talvisodassa
Vilho Tervasmäen kuvaus Juho Niukkanen syntymän 100-vuotisjuhlasta Veteraanimarssi
Väinö Linna: Täällä Pohjantähden alla
Soskuan, Lapinlahden sekä Vätikän pojilta kuultua Kurkijoki Kylästä Kylään Kotoa kuultua.

Kurkijoella hevosten valintaa oli suoritettu jo aikaisemminkin Kurkijoen markkinoiden yhteydessä, jossa opiston oppilaista muodostettu eläinsuojelupoliisi valitsi myytävistä hevosista vanhat ja vaivaiset pois. Kuva: Kurkijokimuseo, omist. Uno Oesch.

Muistolaatta on paljastettu. Henkilöitä alarivissä: 2. vas. Juha Viertola, 3. Matti Niemi, 4. Heino Lipsanen, 5. Lassi Hakulinen, 6. Pekka Hakulinen, 8. (punainen takki) Rudolf Toivonen, 9. (sininen pipo) Eino Kivelä. Oikealla ylärivissä Lauri Järvinen. Muut tuntemattomia tai mediaväkeä.

Veikko Hakulisen muistolaatta paljastettiin Kurkijoella

Matkalla mukana hyvä mieli

Kurkijoelle saapui maanantaina 4.1.2010 suomalaisia vieraita: kotiseutukeskuksen pihaan Lopotissa kaarsi yhdeltä iltapäivällä bussi, josta purkautui varsin arvovaltainen seurue. Kipakka pakkas tuuli tulijoita, niin myös museon pihalle kerääntyneet kurkijokelaiset. Oli alkamassa juhlatilaisuus: Kurkijoen oman suurhiihtäjän **Veikko Hakulisen** muistolaatan paljastus.

Ottakaa mukaan hyvä mieli, muuta ei tarvita, oli **Eino Kivelä**, toinen hankkeen petroskoilaisista puuhamiehistä, evästännyt suomalaisvaltuuskunnan nokkamiehestä Etelä-Savon Liikunta ry:n aluejohtajaa **Heino Lipsasta**. Lipsasen lisäksi paikalle olivat saapuneet Suomen Hiihtoliiton toiminnanjohtaja **Juha Viertola**, liittovaltuuston puheenjohtaja **Matti Niemi** –itsekin olympiamitalisti– ja tietokirjailija **Lauri Järvinen**. Hakulisen perhettä edustivat pojat **Pekka Hakulinen** Siilinjärveltä ja **Lassi Hakulinen** Val-

keakoskelta. Rouva **Raili Hakulinen** oli lähettänyt poikiensa mukana kotiseutukeskukselle arvokkaan lahjoituksen: hopeisen pokaalin, ensimmäisen palkinnon Salpausselän kisojen viideltäkymppiltä vuodelta 1952.

Venäläisistä järjestäjistä paikalla olivat Kivelän ohella koko hankkeen alullepanija **Rudolf Toivonen** sekä Karjalan Tasavallan urheiluhallinnon, Kurkijoen kotiseutukeskuksen ja Kurkijoen kunnan edustajat. Kaikkein iloisimpia olivat kuitenkin Kurkijoen lapset, joille oli aamupäivällä pidetty hiihtokilpailut ja palkintojenjako odotti heti muistolaatan paljastuksen jälkeen. Nykyisin Kurkijoella asuu vain noin 1000 ihmistä.

Tutkiessani Paatenessa syntyneen mestarihiihtäjän **Fedor Terentjevin** elämäntaiheita törmäsin siihen toiselle, että nykyisen Karjalan Tasavallan alueella on syntynyt saavutuksiltaan vieläkin merkittävämpi urheilija: Veikko Hakulinen,

valotti Rudolf Toivonen muistolaatan syntyhistoriaa. – Terentjeville ollaan tekevässä patsasta Petroskoihin ja mielestäni myös Veikko Hakulinen ansaitsi ehdottomasti oman muistomerkkinsä synnyinseudulleen.

Veikko Hakulinen syntyi Kurkijoen Elisenvaarassa 4.1.1925. Lauri ja Ida Hakulisen perhe muutti pian läheiseen Mikrilän kylään, jossa Veikko asui viisitoista ensimmäistä elinvuottaan ja sai siellä urheiluun koskaan sammumattoman kipinän. Kurkijoella ovat syntyneet myös hänen veljensä Viljo ja Martti Hakulinen. Ensimmäinen lähtö Kurkijoelta tapahtui talvisodan jälkeen, jolloin Hakuliset siirtyivät evakkoina Ouluun. Mikrilään he palasivat lokakuussa 1941 ja rakensivat poltetun kotitalon tilalle uuden, joka sekin oli jätettävä sitten syksyllä 1944. Veikko oli tuolloin jo astunut asepalvelukseen Laatokan Rannikkoprikaatiin. Sodan jälkeen hän vieraili kotitahuvillaan vain kerran, kesällä 2000. Hakulisten talonpaikan aivan tien varressa paljastaa enää kivijalka, mutta maakellari on säilynyt lähes entisellään.

Kun auto pysähtyi kotitalon pihaan Mikrilässä, isä lähti niin kovaa vauhtia tutkimaan vanhoja paikkoja, että kukaan meistä nuoremmista ei pysynyt perässä, muisteli Pekka Hakulinen. – Reissun jälkeen hän totesi, että nyt tämä on nähty, kaikki on muuttunut niin paljon, ettei enää tee mieli lähteä uudestaan. Me lapset olemme kuitenkin kiinnostuneita Kurkijoesta ja seuraava matka on suunnitteilla ensi kesäksi.

– Veikko Hakulinen on tä-

Tilaisuuden kunniaksi tehty, osallistujille ja yleisölle jaettu "mitali." Veikon kuva Oslon olympialaisista 1952, liput Suomen ja Karjalan Tasavallan.

nä päivänä Kurkijoen lasten sankari, kertoi kotiseutukeskuksen johtajatar **Marina Petrova**. – Halusimme laatan nimenomaan tänne Lopottiin, koska Elisenvaara on pääväylältä hieman sivussa. Nyt kaikki Kurkijoella vierailevat saavat tietää, että täältä on kotoisin yksi Suomen kaikkien aikojen parhaista urheilijoista.

Muistolaatan paljastivat yhdessä Karjalan Tasavallan fyysisen kulttuurin ja urheilun valtiollisen komitean puheenjohtaja **Maxim Antipov** ja Veikko Hakulisen nuorin poika Lassi. Itse tilaisuudessa ja sen jälkeen järjestetyllä päivällisellä pidetyissä puheissa korostettiin urheilun yhdistävää merkitystä valtiollisten ja historiallisten raja-aitojen kaatajana ja muisteltiin Veikko Hakulisen pitkäaikaista menestyksestä uraan monipuolisena urheilijana. Kun suomalaisille koitti kotiinlähdon hetki, tiivistä Heino Lipsanen valtuuskunnan tunnelman osuvasti:

– Meillä oli tullessamme mukana hyvä mieli, nyt se on vielä parempi.

Lassi Hakulinen

Veikko Hakulisen muistotaulu Kurkijoelle

Asetimme 10.11.2009 Kurkijoen Kotiseutukeskuksen ulkoseinälle kuuluisan suomalaisen hiihtäjän Veikko Hakulisen muistotaulun. Hakulinen oli syntynyt Kurkijoella 4.1.1925.

Virallinen muistotaulun paljastaminen tapahtui 4.1.2010 klo 14 Moskovan aikaa, eli päivänä jolloin Veikko täyttäisi 85 vuotta.

Muistotauluhankkeen idea syntyi minulla kolme vuotta sitten kun sain tietää, että hän oli syntynyt Kurkijoella. Aloin silloin etsiä Suomesta sponsoreita hankkeen toteuttamista varten. Samaan aikaan keräsin tietoja Karjalassa asuvista kuvanveistäjistä. Sen löysin aika nopeasti. Kuvanveistäjä Ludvig Davidjan suostui hankkimaan kiven taulua varten ja valmistamaan sen. Vihdoinkin viime vuonna 2008 löytyi Suomesta henkilö, joka lupasi järjestää rahan keruun. Pertti Vinni, Enon Erä ja Urheilu-liikekeskuksen johtaja Enosta suostui auttamaan tämän hankkeen toteuttamisessa. Sitten vuoden 2009 puolivälissä tutustuin Etelä-Savon Liikunta ry:n aluejohtajaan Heino Lipsaseen ja Matti Ruuskaan Itä-Suomen lääninhallituksesta. Näiden henkilöiden ansios-ta tarvittava rahasumma löytyi, ja syyskuun puolivälissä muistotaulu oli valmis. Tauluun on kaiverrettu V. Hakulisen rintakuva ja venäjän ja suomen kielillä seuraavat tekstit:

Kurkijoen Mikrilän

3.33.33 Nuo viisi kolmosta pisteen ryhmiteltyinä olkoot Mikrilän kylän tunnusnumerot. Noita numeroita ei aavistanut se poikajoukko, joka Vaitinmäessä laski mäkeä ja teki hyppyristä toistakymmentä metriä pitkiä hyppyjä. Paljon siellä olikin poikia. Pörstin pojat Väinö, Eino ja Erkki tulivat vajaan kilometrin päästä. Kevättalvella iltojen pidentyessä vallitsi oikea lentokeli aurinkoisena päivän jälkeen. Silloin kannatti tulla kauempaakin. Sopenryhmän pojat Viljo ja Helge Soimetsä sekä hieman vanhempi Markkulan Mikko liittyivät joukkoon. Myös Alvar Kantanen ehti sinne, vaikka asuikin yli kilometrin päässä. Elisenvaaran poikia oli lisäksi usein mukana. "Nähtiin siinä monenlaisia tyyliä aina pikkupoikamaisesta 'kipristyksestä' oikein isojen miesten etunojaan saakka. Ja kaverit seurasivat silmä tarkkana mäen rinteellä, mihin 'keskus' putosi, sillä siitä se hypyn pituus tällaisissa suurissa mäissä laskettiin eikä kannasta, niin kuin sellaisissa aivan vähäisissä pelloille tehdyissä hyppyreissä. Tyylistä ei ollut väliä muulloin kuin kilpailuissa, joita sellaisiakin jonkin kerran järjestettiin. Tietävästi lienee mäkiennätykseksi jäänyt 18,5 metriä – kukapa tietää, vaikka olisi voimassa vieläkin", kertoo nimim. Entinen poika Vaitinmäen mäkihyppääjistä.

Sinne Vaitinmäkeen hiihteli myös Viljo Hakulinen yhdessä nuoremman veljensä Veikon kanssa.

Veikko Hakulinen Mikrilän kyläällä 26.3.1983.

Nuorempi veli oli parempi. Tuo mainittu mäkiennätys jäi hänen nimiinsä. Vajaan kilometrin etäisyydellä Vaitinmäestä asui nuori Veikko Hakulinen. Mäenlaskutaito alkoi vähitellen hioutua siellä ja reilu kolmen kilometrin kansakoulumatka naapurikylän Elisenvaaran Suohovin kansakoululle antoi talvisin suksilla suoritettuna riittävästi kestävyttä niihin partiolaisten hiihtokilpailuihin, joissa Veikon hiihtoura vähitellen alkoi. Mutta niistä kilpailuista oli vielä pitkä ja jatkuva harjoitusta vaatinut

Hakulisen kellari kestää Mikrilässä. Lassi Hakulinen kellarin ovella kesällä 2008.

Kuvassa on vasemmalta oikealle Sergei Malashov (Valtion Urheilukomitea, Petroskoi), Ludvig Davidjan (kuvanveistäjä, Petroskoi), Vladimir Stepura (Kurkijoen museon spesialisti), Marina Petrova (Kurkijoen museon johtaja), Rudolf Toivonen (Petroskoi) ja Anattoly Sokov (Kurkijoen museon kirvesmies).

Sydämellisesti kiitän rahalahjoista kaikkia ”Enon Erä ja Urheilu -liikeyhdistyksen” asiakkaita ja erityisesti Riitta Kinasen Paiholasta lahjasta, rahankeruun järjestäjiä, Vinnin Perttiä, Lipsasen Heinoa, Ruuskan Mattia ja Suomen Hiihtoliiton Maastohiihdon lajisihteeriä Larissa Erolaa ja Lahden Hiihtomuseon henkilöitä, jotka lähettivät hyvän V.Hakulisen rintakuvan muistotaulua varten.

Karjalaisin terveisin,
Rudolf Toivonen

Mikrilä ja Veikko Hakulinen

aika siihen kilpailuun, jossa alussa mainitut numerot syntyivät. Niillä numeroilla tehtiin kerran historiaa, olympiahistoriaa, hiihtohistoriaa. Ne ovat tunteja, minuutteja ja sekunteja. Se numeroyhdistelmä on aika, Veikko Hakulisen voittoaika Oslon talviolympialaisten 50 kilometrin hiihdossa v. 1952 eli 20 vuotta sen jälkeen, kun Suomi oli voittanut tuon lajin kultamitalin ensimmäisen kerran.

Mikrilän urheiluriennot olivat varsin vilkkaita. Kohonaho-niminen aukeama Asarias Kohon mökin lähellä Kreivinkankaalla oli nuorison suosima urheilupaikka, joka sopi mainiosti hyppyjen ja heittojen harrastamiseen. Tässä lähellä oli myös Vaitinmäki (Vaaramäki), joka oli siis myös erinomainen mäenlaskupaikka. Mäen luonnonrinteeseen talvisin tehty hyppymäki oli kaikkien Mikrilän poikien suosima paikka. Pienimmät eivät tosin uskaltaneet hypätä, mutta mäenlaskutaitoaan sai mäen rinteillä jokainen kokeilla kykyjensä mukaan. Pitkälle siellä hypättiin. Olihan 18 metrin leiskautus näin luonnonmässä sentään saavutus, kun ei ollut erikoisia mäkiakseleita. Kuten jo alussa huomasimme, sai Veikko Hakulinenkin näiltä Vaitinmäen rinteiltä innostuksen hiihtoon ja siellä hän ”varsinaisesti” mäenlaskun aakkosensa oppi muuttaessaan Elisenvaarasta Mikrilään vajaan 10 vuoden ikäisenä”, toteaa nimim. Entinen poika.

Veikko Hakulinen ei

ollut silloin kylän merkkimies. Olipa vain eräs poika hiihtoladulla ja Vaitinmäessä. Karjalasta lähdön jälkeen, kahdeksan vuotta myöhemmin, mittasi kello alussa mainitun ajan, jolla Suomen olympiahistorian toinen 50 kilometrin hiihdon kultamitali saavutettiin.

Veikko Hakulinen on voittanut Suohovin kansakoulun hiihdot ja oppilastoverit ovat nostaneet voittajan kultatuoliin.

Siitä alkoi suurten voittojen sarja myöhemmissä talviolympialaisissa, maailmanmestaruuskilpailuissa ja muissa kansainvälisissä arvokilpailuissa. Hänet tunnetaan ympäri maailmaa. Mikriläläiset tuntevat hänet omana poikanaan, kurkijokelaiset ovat ylpeitä

hänen ja Suomi muistaa hänet hiihtokuninkanaan.

(Lyhennelmä Kurkijoki kylästä kylään –kirjasta)
Koonnut **Tapio Nikkari**

Veikko Hakulinen kuoli vuonna 2003 jäätyään juoksulenkillään auton alle. (TN:n huom.)

Veikko Johannes Hakulinen

4.1.1925 Kurkijoki – 25.10.2003 Valkeakoski

- metsäteknikko
- maastohiihtäjä, kolminkertainen olympiavoittaja ja maailmanmestari
- kilpaili myös ampumahiihdossa, suunnistuksessa, hiihtosuunnistuksessa, maastajuoksussa ja soudussa SM-tasolla ja jatkoi uraansa veteraanisarjoissa.
- vuoden urheilija vuosina 1952–1954 ja 1960.
- Pro Urheilu –tunnustus vuonna 2000
- reservin kersantti

Urheilusaavutuksia:

Olympialaiset

- * Oslo 1952 - kulta (50km)
- * Cortina 1956 - kulta (30km) ja kaksi hopeaa (50km ja viesti)
- * Squaw Valley 1960 - kulta (viesti), hopea (50km) ja pronssi (15km)
- MM-kisat**
- * Falun 1954 - 2 kultaa (15 km, viesti) ja kaksi hopeaa (30 km ja 50 km)
- * Lahti 1958 - kulta (15 km), hopea (50 km) ja pronssi (viesti)

SM-kisat

- * voittoja yleisessä sarjassa 4 kpl vuosina 1954–1963
- * viestien 4x10 km mestaruuksia 5 kpl vuosina 1954–1964.
- Ampumahiihto**
- * MM-kisat, Seefeld 1963 - hopea (joukkuekilpailu), kuudes (20km)
- * Olympialaiset, Innsbruck 1964 - 15. (20km)
- * MM-kisat, Elverum 1965 - viides (joukkuekilpailu), 31. (20km)

Kirjoittajan esittely:

Palkinnon voittaja

Nimi: **Lauri Pölkki**Syntymäkotikunta: **Kurkijoki**Nykyinen asuinkunta: **Espoo**

Mikä sinut innosti osallistumaan?

Kirjoituskilpailuilmoitus Kurkijokelaisessa.

Löytyikö aihe helposti?

Työn alla on asutushistoriallinen selvitys Palon asu-**tuskylästä Mellilässä. Kirjoituksen aihe on eräänlainen tiivistelmä kertyneen materiaalin pohjalta.**

Millainen on sinun Kurkijokesi?

Kumpuileva, vihreä kylämaisema lämpimänä kesäpäivänä, erityisesti Särkijärven kylässä.

Millaisista asioista haluaisit vielä kirjoittaa?

Em. asutushistoriallinen teema mahdollistaneet muitakin kirjoituksia.

Tuomariston kommentit: Erään asutuskylän elinkaari on viimeistelty, tarkka tutkielma siirtolaisten asutuksen melliläläisen kylän vaiheista. Kirjoitus on arvokas dokumentti, joka käsittelee elämäntilanteiden eri sektoreita perusteellisesti, pohtivasti. Tutkimuksellisen ote on vahva ja pätevä, omakohtaisuus on karsittu. Rakente on suunniteltu, kieli istuu tyyliin.

Kirjoituskilpailu ”Uusilla asuinsijoilla”

Tämän vuoden lehdissä tullaan julkaisemaan kaikki kirjoituskilpailuun osallistuneet kirjoitukset. Ne kertovat monipuolisesti asettautumisesta uusiin kotipaikkoihin ja oman paikan löytämisestä vieraassa ympäristössä kaukana koti-Karjalasta.

Sarjan aloittavat palkitut ja kunniamaininnan saaneet ja sen jälkeen muut hyvät kirjoitukset vapaamuotoisessa järjestyksessä.

Osa II**Erään asutuskylän elinkaari****Vaikeat vuosikymmenet, kylän muuttuminen**

Maatalouden tekninen kehitys johti jo 1960-luvun loppupuolelta alkaen siihen, ettei sijaa ja tarvetta enää ollut tilojen väliselle pienimuotoiselle yhteistoiminnalle eikä yhteisten koneiden käytölle. Alkuperäinen väkimäärä oli vähentynyt jo yli 20 %. Keski-ikä kylässä nousi viljelijäpariskuntien ikääntyessä ja nuorison muuttaessa muualle. Alkuperäiset viljelijät alkoivat olla 1970-luvulla eläkeikäisiä. Työtä kevennettiin, karjasta luovuttiin, tuotantosuuntaa muutettiin tai peltoja vuokrattiin pois. Viljelyn jatkaminen oli eräänlaista sinnittelyä mutta onnistui, kun jälkipolvi kävi varsinkin keväisin ja syksyisin auttamassa vanhempiaan. Pari eläkeasuntoa rakennettiin Loimaalle ja tilalla asuttiin vain kesäisin.

Kotiseutuaan vanhenevat viljelijäpariskunnat muistelivat keskenään. He olivat evakoita loppuun asti. Toivo paluusta kotiseudulle eli edelleen, joskin lepattavalla liekillä. Seuraavalle vuosikymmenelle tultaessa monet asutuskylän alkuperäiset viljelijät saivat jo iäsyyskutsun.

Kyläyhteisön sosiaalinen elämä, yhteiset työt ja yhteiset tapahtumat kaventuivat näistä syistä 1970-luvun loppupuolelta alkaen jo lähes olemattomiin. Talkoita ei enää tarvittu.

Tiloja tai niiden peltoja ei ollut tullut vuosien mittaan myyntiin paria tapausta lukuun ottamatta. Investointeja ei juuri tehty. Lopulliset ratkaisut olivat edessä monilla tiloilla 1980-luvulla vasta, kun aika jätti vanhat viljelijät. Perikunta saattoi sinnitellä vielä muutaman vuoden etäviljellen peltoja. Seuraava vaihe oli peltojen vuokraus, yleensä kylän ulkopuoliselle viljelijälle. Alkuperäisten asutustilallisten kuoltua perikuntien tai tilan perinnönjaossa saaneiden luopuminen tiloista oli aina tunneasia. Ei pystytty kovin helposti myymään pois vanhempien sotien jälkeistä elämäntyyliä.

Rapistuva rakennuskanta, joka ei enää kooltaan ja ominaisuuksiltaan kovin hyvin vastannut maatalouden vaatimuksia, tuotti ongelmia.

Peltojen myynnit lisääntyivät 1980-luvun lopulla, kun rakennukset kaupattiin erikseen tontin kera. Rungas kolmannes kylän peltoalasta siirtyi ulkopuoliselle viljelijälle. Vain yksi maatila pääsi perinnönjakojen ja peltokauppojen avulla kehittymään. Asuinrakennuksille ei aina löytynyt nopeasti taloudellista ympärivuotista käyttöä ja asukkaatkin vaihtuivat muuttamaan kertaan.

Kylän luonne muuttui omistajamuutosten johdosta 1980-luvulla siinä määrin, että enää ei ollut kyse pienestä kurkijokelaisten omistamasta asuntoviljelytilojen kylästä laajalla Varsinais-Suomen peltoalueella. Mikään itsetarkoitus ei tietenkään ollut säilyttää kylää kurkijokelaisena. Kylä oli kuitenkin toiminut karjalaiskylänä niin kauan kun alkuperäiset asutetut perheet olivat kylässä enemmistönä.

Väestön sopeutuminen

Siirtoväestön sulautumista tapahtui ja tapahtuu edelleen paikallisten, muun heimoisten kanssa solmitun avioliittojen myötä. Asutushistoriassa tätä pidetään nykyisin yleisesti luonnollisena ja myönteisenä yhteisenä voimavarana. Eristäytymistä omaksi väestöryhmäksi saatettiin asuttamisen parina ensimmäisenä vuosikymmenenä jopa suosia karjalaisen kulttuurin erillään säilyttämiseksi. On kuitenkin jo pitkään nähty, että karjalaista kulttuuria ei ole tarkoituksenmukaista sulauttaa vaan säilyttää ja sopeuttaa sitä nykyisen asuinalueen kulttuuriin. Oman identiteetin, omien juurien tunteminen ja oman kulttuurin perhekohtainen säilyttäminen paikallisen rinnalla rikastuttaa kaikkien elämää. Toki siinä sulautumista ja symbioosia syntyy. Se on kuitenkin mahdollista menettämättä ja hävittämättä kaikkea omasta taustastaan.

Palon asutuskylän alkuperäiset asukkaat olivat puolisoita myöten pääsääntöisesti kurkijokelaisia, hyvin pitkälti alholaista. Uusilla asuinsijoilla kylän kurkijokelaiset nuoret löysivät puolisonsa kuitenkin pääosin (n. 75 %) muun heimolisista. Muiden puoliset olivat kurkijokelaisia. Seuraavan sukupol-

ven kurkijokelaisen taustan omaavien jälkeläisten puoliset olivat lähes kokonaan jo muun heimoisia.

Alueellisesti rajatun tilansa johdosta Palon asutuskylässä säilyi omaa evakkoon tuotua kulttuuria kylän elinvoimaisuuden ajan. Nuorten poismuuton mukana kurkijokelaista perintöä virtasi ja hajautui muiden heimojen tai väestöryhmien joukkoon. Kylän perheistä poismuuttaneiden (1. jälkipolvi) kurkijokelainen identiteetti tuntuu kirjoittajan tunteiden henkilöiden ja osin myös heidän jälkeläistensä (2. jälkipolvi) kohdalla kuitenkin olevan varsin vahva murretta lukuun ottamatta. Tässä suhteessa tarvittaisiin perusteellisimpia selvityksiä tai tutkimuksia. Havaintoja kuitenkin on mm. piirakan leipomistaidon siirtymisestä ja karjalanpaistin tekemisestä jopa 3. jälkipolveen asti. Oma vaikutuksensa tähän lienee ollut kylän vahvalla kurkijokelaisuudella ensimmäisen vuosikymmenensä aikana, jonka lapset ja nuoret vielä viettivät kylässä.

Asutustilojen naapureina oli isoja tiloja. Suoria yhteyksiä ei näille kunnolla ollut ja varsinaisia teitä pitkin matkaa kertyi 2-3 kilometriä. Perheiden välisiä kyläily-yhteyksiä ei syntynyt niistäkään syistä. Varsinaisia asiointitarpeitakaan ei merkittävästi ollut paikallisten tilojen suuntaan.

Voidaan arvioida, että ympäristölliset, maasto-, tilarakenne- ja tieolosuhteet estivät luonnollisen sopeutumisen ja sulautumisen paikalliseen elinkeino- ja väestörakenteeseen. Lähinnä näistä syistä paikallisväestö ei saanut lopulta kaikkia niistä positiivisia hyötyjä, joita sulautumisesta yleisesti on katsottu johtuneen. Tuntuma on myös siitä, että muutokset eivät olleet yhtä rajuja niillä kurkijokelaisten tiloilla, jotka asuttamisessa sijoitettiin hajalleen paikallisten tilojen joukkoon tai raivauskelpoisen maan lähelle. Tässä olisi jollekin asutushistoriallista tutkittavaa.

Kohti nykypäivää

Huomattava määrä rakenteellisia muutoksia tapahtui Palon kylässä 1980- ja 1990-luvulla. Tarpeettomiksi käyneet asuinraken-

nukset olivat usein joitakin vuosia tyhjillään ja tieteenkin rapistuivat. Nämä vuosikymmenet olivat kylän jääneiden mielestä jonkinlaista notkahduksen aikaa. Vilkas toiminta ja hyörintä hävisi. Asukkaiden määrä oli silloin pienimmillään.

Vähitellen asunnoille ja joillekin talusrakennuksille tuli käyttöä, kun niitä myytiin erikseen ulkopuolisille ostajille. Samalla kylän tilarakenteen muutokset lisääntyivät. Myös kylän asukasmäärä elpyi vuosittain vaihteen jälkeen hienon syvästä aallon pohjasta. Vuonna 2009 kylässä entisillä asutustiloilla vakinaisesti asuvien henkilömäärä oli 16. Kesäasukkaita on lisäksi ollut vaihtelevasti 5-10. Pääosa alkuperäisen asutetun väestön jälkeläisistäkin kaikkosi vuosikymmenten mittaan kylästä, sopeutui ja sulautui uusiin olosuhteisiin muualla.

Kylään rakentui 2000-luvulla yksi aktiivinen asuttu maatila, johon oli yhdistetty viiden asutustilan pellot ja asutuskylän ulkopuolisesta lisäalueesta jakosopimuksessa saatu peltoalue. Ne muodostivat tilakokonaisuuden, jossa on peltoa noin 31 hehtaaria ja metsää 7 ha. Alkuperäisen asutustilan asuinrakennus purettiin ja tilalle rakennettiin nykyajan vaatimukset täyttävä asuinrakennus. Tilan omistaa alkuperäisen asutustilallisen toisen polven perillinen miehineen, jonka sukutaustat

löytyvät myös Kurkijoelta. Tilalta käsin käydään ulkopuolisessa työssä ja entisessä talusrakennuksessa tehdään metallialan alihankintatöitä. Pelloilla viljeltiin 2009 viljakasveja ja rypsiä.

Metallialan yritystoimintaa on syntynyt toiseenkin tyhjilleen jääneeseen karjarakennukseen. Erään asutustilaksi muodostuneen tontin talusrakennuksissa oli jonkin aikaa kokeiltu myös hevosten pitoa. Toisessa taas talusrakennuksia oli kunnosteltu ja kokeiltu pienimuotoista kauppatoimintaa lahjatavaroilla.

Jälkikritiikkiä

Päätelmien taustaksi on otettu pari lainausta asutustoiminnan jälkikäteisestä kritisoinnista.

”Asutustoimintaa on kritisoitu myös siten, että

tuloksena oli suuri joukko elinkelvottomia pientiloja, jotka pian kuolivat pois. Tälle väitteelle löytyy perusteluja, mutta sodan jälkeisellä asuttamisella oli ensisijassa yhteiskuntapolittiset tavoitteet. Haluttiin välttää pakolaisleirien syntymistä ja sellaisiin usein liittyvää levottomuutta. Sen vuoksi oli saatava siirtoväki asutetuksi ja usein (työttömyysuhan alaiset rintamamiehet) kiinnitetyksi rakentamaan työhön, jossa syntyi oma asunto ja monille myös oma työpaikka.”

Kun 1960-luvulta lähtien alkoi esiintyä maaltamuuttoja ja tilaluvun vähenemistä, tapahtui tämä kehitys samassa suhteessa niin vanhojen tilojen kuin asutustilojen osalta.” (Pekka V. Virtanen Asutustoiminta itsenäisessä Suomessa. Maankäyttö 1/2006)

Palonkulman raitti 2009. Aluksi rakennukset sijaitsivat aikealla peltoalueella. 2009 talouskeskukset jäivät lähes kokonaan puitten ja pensasaitojen taakse piiloon. Kuva Lauri Pölkki.

Tätä taustaa vasten tarkasteltuna Palon tilan käyttäminen asutukseen tuotti kuvattujen erityispiirteiden johdosta hieman toisenlaisen, eräällä tavalla fatalistisen lopputuloksen. Alkuun lähtöä, rakentamisen nopeutta, asutettujen toiveikkuutta ja tuotannon tehokasta aloittamista voidaan pitää jopa loistavana asuttamisen keskeisimmän tavoitteen toteutumisena. Tilanteen muuttuminen jo 1950-luvulta alkaen oli kuitenkin lainauksessa esitettyä poikkeuksellisempi ja nopeampi. Muutos poikkesi selvästi myös saman kunnan vanhojen tilojen vastaavasta tila- ja väestökehityksestä.

”Viime vuosina sopeutumisen suureen kertomukseen on syntynyt säröjä ja on avautunut uusia kysymyksiä: mitä osia karjalaisuudesta on haluttu tuoda nykypäivään? Onko sopeutumisen myötä menetetty jotain? Tulisivatko Suomen karjalankieliset nähdä etnisenä ryhmänä?” (ETMU-päivät 2009. Työryhmäkuvaukset, kts. www.etmu.fi.)

Vastaavan kaltaisia kysymyksiä voidaan herätellä tarkastellun kurkijokelaisyden identiteetin, asukkaiden sopeutumisen, kulttuuri- ja tapaperinteen muuttumisen, siirtymisen ja häviämisen osalta. Kylän leimallisuus kurkijokelaisena on jo historiaa, siitä ei löydy enää merkittäviä jälkiä 2000-luvulla.

Kylään asutettujen perheiden 1. polven jälkeläisten puheesta Kurkijoen murre on valtaosaltaan hävinnyt, joskin se voi tietyissä tilanteissa pulpahtaa esiin. Seuraava sukupolvi ei osaa puhua enää vanhempien tai isovanhempien kieltä. Piirakoiden leipomisen taito ja karjalanpaistin valmistaminen ovat lähes ainoita ruokaperinteen siirtymiä jälkipolvissa. Kotiseutumatkat ovat huomattavan paljon kiinnostaneet 1. jälkipolvea. Seuraava sukupolvi on tietoinen matkoista ja mahdollisuuksista käydä vanhempien ja isovanhempien kotiseuduilla. Toteutusten asteelle tietoisuus on vain harvoin yltänyt. Osallistuminen kurkijokelaisten juhliin ja tapahtumiin on ollut samaten varsin vähäistä.

Huolimatta suhteellisen lyhyestä elinkaarestaan kylä lienee aikanaan täyttänyt asutustoiminnalle asetetut tavoitteet nopean asuttamisen, yhteiskunnallisen tyytyväisyyden ja elintarvikkeiden omavaraisuuden lisäämisen osalta. Pitempiaikaiset toimeentulo- ja väestöpoliittiset sekä tilarakennetavoitteet jäivät toteutumatta. Sisäisenä kurkijokelaisena yhteisönä kylän identiteettiä ei enää ole. Henkilötasolla kurkijokelaisuutta voi hieman olla jäljellä parissa kylän perheessä. Kylä ja sen nykyinen väestö on nyt sulautunut ja sopeutunut osa varsinaissuomalaisesta maalaismaisemaa. Perusta on kuitenkin osa jatkosodan jälkeistä siirtoväen asutushistoriaa.

Nimimerkki
”Alholainen”

Kokkolassa 31.10.2009

Terve Jaakko

Näin kauniina pyhäpäivän aamuun heränneenä kynäkäsi taas vaati elämän tapahtumia paperille panemaan.

Taloa rakentamaan

On hyvä ajatus sinulta mennä joskus tapaamaan Pekkaa, Olavin poikaa. Talo jossa Pekka asuu, on minun valintani niistä malleista, joita silloin oli tarjolla evakoiden uudisrakentamista varten. Huomasin jo isäni (Pekka Teräntö) eläessä, kuinka vaikeaa oli tehdä se valinta.

Yhtenä arkisena päivänä lähdin Turkuun erääseen viirastoon. Valintani oli kerralla selvä. Ei siinä kauan nokka tuhissut.

Seuraavana talvena kaadoimme puut Karhunojan metsästä. Palstamme oli Karhunojan ja Pöytyän kirkkotien puolivälissä.

Talvi oli ankara ja paikoin puolitoista metriä lunta. Justeeri joutui lujille. Hevospelillä rahtasimme tukit Kaulanperän sirkkelisahurille. Mutta ennen kuin puut olivat lautoina ja lankkuina, oli kevät pitkällä. Sääkähdimme paremman kerran koska lumi suli pois ja maa paistoi mustana monin paikoin.

Lähestyi Vapunpäivä, ei lunta maassa! Paine sydämalassa oli kova. Mutta kuinka sattuikaan siunaus, ainakin meidän kannaltamme; tuli ankara takatalvi ja lunta puoli metriä. Voit kuvitella kuinka suuri helpotus se oli meille. Siinä monet kiitokset menivät ylös.

Aloimme rakentamisen. Perustukset kaivettiin riittävän syvälle, routarajan alapuolelle. Perustusten alla on hyvä routimaton hiekka- ja moreenipohja. Anturoiden teossa käytettiin säästöbetonia. Sementistä oli pulaa ja siksi käytettiin kiveä betonin seassa. Kuuden kilon lekalla luonnonkivistä ha-

kattiin lohkareita täytteeksi. Myöskään terästä ei kovin paljon saatu siihen aikaan, ei ollut. Kuitenkin sitä riittävästi saatiin koska talo on vieläkin ryhdikkäästi pystyssä.

Perustusten päälle tuli betonilaatta ja siitä sitten runkoa ruvettiin ylentämään.

Runko tehtiin viiden tuuman tavarasta. Se oli siihen aikaan harvinaista. Yleensä runko oli neljä tuumaa.

Olin niihin aikoihin useammankin talon rakennushommissa mukana Korjosen Laurin (Lassen) apumiehenä. Hänen kanssaan kulkiessani sain hyvää oppia. Lasse nosti talomme vesikattoon. Isämme kanssa sitten rakensimme päivätoina talon valmiiksi.

Olavi oli niihin aikoihin Helsingissä ja Turussa VR:n asemamiehenä. Lauri oli päivät Turussa Valion vakituksena maalarina. Hän autteli iltaisin rakentamisessa.

Nyt Lauri makaa ja pottee kihtiä. Jalan pohjat ovat niin, kipeät ettei voi kävellä.

Kesäillat oltiin lujilla. Niin olivat muutkin kotinsa ryssälle menettäneet ja nyt uutta tulevaisuutta rakentavat.

Siitä talosta vielä; Seinän täytteeksi, paremminkin lämpöeristeeksi, laitoimme kuivaa muurahaispesän kariketta. Lähellä oli monen hehtaarin suuruinen hiekkapohjainen metsäkumpu. Sieltä löytyi lukuisia isoja muurahaispesiä. Kun oli talvi vastassa, huomasimme, että muurahaiset olivat vetäytyneet syvälle suojaan maan uumeniin. Pesät olivat

tarpeeksi kuivia seinän rakoon sullottaviksi. Kekoja oli paljon. Ainesta piisasi koko talon seiniin. Pesistä otimme vain pienen osan, suurin määrä jäi koskematta.

Isän kanssa pesiä siirsimme. Pahoja me teimme, nyt sen tajuan syvästi, kadunkin. Silloin hätä ei lukenut lakia. Metsän omistajat olivat opettajia ja Turussa töissä eivätkä tienneet tuon taivaallista. Olisivat varmaankin kieltäneet touhumme. Tein minä muitakin pahoja. Seurauksena oli navetan ikkunoiden särkyminen. Siitä toiste enemmän. Myöhemmin, täytteen painuttua, lisäsimme kariketta. Muurahaisen haju levisi huoneisiin. Haju oli voimakas aluksi, mutta hävisi ilmasta pikkuhiljaa.

Maailmalle

Isämme ja itse olimme jo silloin lähteneet, isä manan majoille ja minä Kokkolan seudulle.

Laurin pojasta vielä, se vasta persoonana on. Pojalla on lattiafirma siellä Turussa. Nyt hänellä on rakenteilla oma talo aivan erikoisella tavalla. Sinun kannattaisi mennä oikein katsomaan kun sillä alalla itsekin olet ollut. Tontin on ostanut hyvin kivikkoisesta paikasta. Itse on ampunut kallion ja kivet rikki rakennuspaikalta. Asustavat avoliitossa naisensa kanssa. Avovaimo on sisustussuunnittelija. Kun saavat oman talonsa valmiiksi, rupeaa suunnittelemaan kuulemma Pekalle uutta taloa. Onhan se vanha talo jo 60-vuotias.

Kyllä ne meidänkin su-

Pauli Terännön kirje pikkuserkulleen Jakko Terännölle kertoo omalla tavallaan sodan jälkeistä asutushistoriaa ja tämän päivän kuulumisia.

kuhaaran pojat pitää saada entisestä nimestään tietoisiksi ja mukaan tapaamisiin jollakin tapaa.

Kirjeeni mukana on lehtileike siitä Vampulan pika-asutusrakennuksesta. Käydään tutustumassa tulevan yhteistapaamisemme yhteydessä jos sukutapaaminen joskus toteutuu. Ja toivottavasti toteutuu. Vampulasta ei olisi pitkä matka Yläneen Pyhäjärven mökkivuokrataloihin. Sieltä löytyy isohko tila yhteiskokoukseen. Halukkaat voivat yöpyä ja voimme viettää kesäyötä toisiimme tutustuen ja sukumme asioita peraten. Joukostamme löytyy myös musikantteja. Saamme varmaankin mukavan tapahtuman aikaiseksi.

Juhlia

Tämän marraskuun aikana Kurkisaatiön perustama Kurkijokelainen-lehtemme täyttää kunniakkaat 60 vuotta. Tapahtumaa juhli-taan Loimaan Heimolin-nassa 15.11.2009.

Juhlista puheen ollen, ensi kesänä Helsingissä on Karjala-liiton kesäjuhlat. Juhlissa olen kerran aikaisemmin ollut mukana.

Nyt kun ikä alkaa painaa, on epävarmaa varmistella menoja.

Ei taida miehestä olla tuleviin juhliin menijäksi.

Päätökset roikkuvat ilmassa. Terveys alkaa reistailla, kunnon ylläpitäminen on työlästä.

Olavi-veljen hautajaisreissu

Kuten Kurkijokelaisesta huomasit, eräs dramaattinen elämänvaihe Olavin kohdalla on päättynyt. Lyhyesti siitä jo kirjoituksessa mainitsin. (In Memoriam Olavi Teräntö).

Maanantaina olivat hautajaiset Pöytyän kirkolla seitsemän aikaan, iltahämärissä. Olavi sai luterilaisen hautauksen. Kaikki meni hyvin.

Odotin, että Kärhän Untoa olisin hautajaisissa nähnyt. Kuitenkaan ei niin käynyt. Unton ajatusmaailmaan eivät Ollin toljailut sopineet. Kyllä sen ymmärsin. Unton Juha-poika

oli ja kantoi arkkua. Hyvin Olli selvisi viimeiset metrit, vaikeivät polvet enää loppuaikoina kantaneetkaan.

Aamutuimaan lähdimme kohti Turku. Karri istui vieressä kakkoskuskina kännykkä korvalla ja Akin kanssa ohjeita annellen pääsimme perille. Eihän se ilman kännykkää mikään enää onnistu, näköjään! Vihdoin tapahtui se Laurinkin luona käynti.

Seuraavaksi auton nokka kohti Tamperetta Karrin luo yöksi. Aamulla sateen harmaaseen keliin viemään poikaa töihin TV2:n studioille.

Kyllä sen matkan vaiheet tietää koko Tohlopin väki. Karri on kertoillut työpäikkälään millaista se reissaminen 83-vuotiaan kuskin, ukkelin, kyydissä oli.

Tohlopista matka jatkui kohti Kokkolaa. Vettä tul ko aisaa. Vaimo jännitti vieressä kakkoskuskun paikalla. Hän onnistui ohjeiden antamisessa niin hyvin, että huomasin taas ajavani kohti Tamperetta. Tuli mieleen sanonta kuuntele vaimosi ohjeita, aja silti oikein. Niinpä otin itse vastuun ja löysin tien kohti Vaasaa. Lähestyttiin Seinäjoen tienhaaraa. Onnistuttiin jatkamaan uudelle ohitustielle. Taivas oli harmaa, salamat sinkoilivat ja sisiliskoja ja muuta tuli taivaan täydeltä. Viisi vuotta sitten oli teitä uusittu mutta ilmansuunta kohti pohjoista oli selvä. Löydettiin itsemme Lapuan ohitustielle. Silloin vasta uskalsin laittaa menon automaatille. Loppureitti oli selvä vaikka unisilminkin. Ennen Kokkolaa oleva uusi liikenneympyrä pelotti mutta siitäkin selvittiin liikennesääntöjä rikkoen.

Kurvattiin Ykspihlajan raitille ja lopulta oltiin kotipihalla. Jännityksen ja rasituksen hellittäessä muistin lääkkeiden jääneen ottamatta. Napsin ne turvallisesti mielin kotipöydän kulmalta.

Lopuksi vaimon kera teimme lujan päätöksen; ei enää koskaan hautajaisiin omalla autolla.

Terveisin pikkuserkkusi
Pauli Teräntö

Talon rakentaminen kuului monen perheen elämään sekä jatkosodan aikana että myöhemmin uusilla asuinsijoilla. Kuvassa kohoava uudisrakennus Kurkijoen Särkijärvellä ei liity kirjoittajan sukuun. Kuva: Pekka Kyytinen

1936. Aino Veripään ja Väinö Kuosan häät Antti Veripään talossa. Vihkimisen suoritti pastori Toivo Silvennoinen. Moriamen takana on opettaja Hilja Hovi, oik. Riitta Veripää, hänellä on valkoinen esiliina ja hänen edessään seisoo Annikki Lampinen. Oikealla aivan takana näkyy Eemil Soikkelin (Huutomäki) paljas pää ja hänen takanaan Veikko Kiiski Elisenvaarasta. Paljon Lopotin herrasväkeä oli paikalla, kertoi Annikki. Ruoka oli tarjolla seisovasta pöydästä, mikä oli siihen aikaan erikoista maalaishyllyssä. ”Nuoteisissa” Kuosalla oli sitten istuva pöytä.

1930-luvun puolivälissä. Riitta Veripää on vierailulla tyttärensä Eeva Marian ja Yrjö Johannes Lampisen kodissa Jääsken Oravalassa. Annikki Lampinen seisoo edessä.

Korpsaaresta ja korpsaarelaisista

Annikki Lampinen Lappeenrannasta oli tunnistanut Kurkijokelaissa olleesta Pohjois-Savon kansanopistolaisten valokuvasta äitinsä Eeva Lampisen, sekä myös hänen tovereitaan ja soitti minulle. Olimme tavanneet aikaisemmin Kurkijoki-Seuran retkellä Lappeenrantaan. Hän oli silloin kertonut käyneensä meillä Närevaarassa 40-luvun lopulla ollessaan Suonenjoella emäntäkoulussa aivan kotini naapurissa. Annikin äidin tyttönimi oli Veripää ja myös minun isäni äiti oli Veripää ja hänkin oli kotoisin Korpsaaresta. Nyt jatkoimme keskustelua Korpsaaresta ja Veripää-nimisistä sukulaisista. Kummallakaan ei ollut mitään käsitystä siitä, että olimmeko sukulaisia ja mitä kautta.

Korpsaaren kylän muodostivat pääsaari, joka myös oli nimeltään Korpsaari sekä 14 muuta nimettyä saarta ja joukko pieniä luotoja. Pääsaari oli pitäjämme suurin saari, sen pituus oli lähes seitsemän kilometriä ja leveys kolme. Asutus keskittyi sinne, yhtä maalaistaloa ja joitakin huviloita lukuun ottamatta. Kylän uloimmat saaret ulottuivat avo-Laatokalle saakka. Toisaalla saaren erotti mantereesta vain kapea salmi ja sen yli oli rakennettu maantiesilta. Sillalta oli Lopottiin matkaa

seitsemän kilometriä.

Annikki luetteli minulle isoisänsä Antti Veripään sisarten nimet ja ilokseni löysin tämän sisarusarjan siitä sukupaperista, jonka Mauri Rastas oli joskus lähettänyt minulle, kun olimme selvittelleet Rastaa ja Kiiskin sukujen välisiä suhteita. Neeta Juhanan tytär Rastaasta oli nimittäin 1830-tienoolla tullut Simo Antinpoika Veripään vaimo, heidän poikansa Antti meni naimisiin Anna Antintytär Rastaa kanssa, ja heidän ainoasta tyttärestään Mariasta tuli isoisäni Antti Kiiskin vaimo ja minun isoäitini.

Samasta paperista kävi ilmi, että jo mainitun Annikin isoisän, Antti Veripään isä Juho on minun isoäitini isän Antti Veripään veli, Simonpoikia molemmat. Se pieni pala sukututkijaa minussa hykerteli tyytyväisenä, sillä näin selvisi jotain ”Veripään mummon” sukuhistoriasta, jossa joka toinen mies tunnetaan olevan nimeltään Antti.

Sain Annikilta valokuvia nähtäväksi ja lähetin hänelle muutamia kopioita isäni kokoelman valokuvista, joissa oli minulle tuntemattomia henkilöitä tuttujen seurassa. Sain tietoja sekä otin kopioita minulle uusista kuvista.

Annikki tunnisti muun muassa yhdestä isäni Laatokalla ottamasta kuvasta opettaja Hilja Hovin Korpsaaresta. Sitten hän kertoi kahden lotan rekiäjelusta jatkosodan aikana Kurkijo-

ella. Annikin äiti ja opettaja Hovi olivat lähteneet hevosella Korpsaaresta lottien ompeluseuraan Lopottiin. Kirkolla he olivat jättäneet hevosen Osuuskaupan puomiin ja kävelleet Lottalaan. Tilaisuuden päätyttyä he palasivat hevosen luo ja hämmästyivät, sillä hevonen oli riisuttu ja seisoi takaperin aisojen välissä. Valjaat löytyivät piilotettuina reestä vällyjen alta. Molemmat naiset olivat kasvaneet maalaistalossa, joten he osasivat valjastaa hevosen uudelleen ja pääsivät lähtemään kotimatalle.

Annikin isä oli kaatunut talvisodassa Heinjoella ja jäänyt taistelukentälle. Vuonna 1941, kun suomalaiset valtasivat Karjalan takaisin, hänet löydettiin ja tunnistettiin tuntelevyn avulla. Hänet haudattiin Kurkijoen sankarihautaan samassa tilaisuudessa kolmen muun sankarivainajan kanssa.

Jatkosodan aikana äiti ja tytär Lampinen asuivat isoäidin, Riitta Veripään, talossa Korpsaareissa. Isoisä Antti oli kuollut helmikuun alussa 1940. Opettaja Hilja Hovikin asui samassa talossa ja myös koulua pidettiin silloin siellä. Hilja Hovi oli tullut Korpsaareen vuonna 1921 perustamaan kansakoulua mukanaan 10 kuukauden ikäinen tyttärensä. Aviomies oli kuollut raskauden aikana. Koulua oli aluksi pidetty Simo Veripään perikunnan

talossa, jonka Juho Kuosa tai hänen perikuntansa osti myöhemmin. Kouluksi olisi ostettu jossain vaiheessa myöhemmin Nenosen toinen talo, ”Kummun paikka”. Annikin mielestä netin kuvastossa Korpsaaren kouluksi nimetty talo olisi tämä ”Kummun paikka” eikä Veripään talo.

Opettaja Hovi palasi jatkosodan aikana muiden mukana Kurkijoelle ja Korpsaareen. Hän hoiti opettajan virkaa siellä kaikkiaan 22 vuotta, vuoteen 1944 eli lähtöön saakka. Säkijärvellä syntyneestä naisesta oli tullut kurkijokelainen ja korpsaarelainen. Kurkijoki kylästä kylään kirjassa kerrotaan paljon sekä tästä kylästä ja kyläläisistä että sen esimerkillisestä opettajasta.

Joulua 1943 naiset olivat viettäneet keskenään, opettajan tytär Sirkka oli tullut viidenneksi. Annikki oli silloin 14-vuotias. Hilja Hovi oli joulupukkina. Ensin tämä pukki oli tullut tupaan risukimppu kainalossaan. Kun niitä ei tässä talossa tarvittu, pukki oli mennyt pois ja palannut kohta pyykkilautaan mukanaan. Tästä ”henki-

kirjasta” pukki oli tarkastanut läsnäolijoiden nimet. Kolmannella kerralla pukki oli vihdoinkin tuonut lahjoja. Annikki muistaa saaneensa ainakin esiliinan ja äiti oli saanut samanlaisen, vain yönauha oli erilainen.

Annikki kertoi vielä, että pääsiäisen aikaan 1944 Hilja Hovi oli lähtenyt jäitä myöten Lopottiin, koska se oli lyhin tie. Hänen tarkoituksenaan oli mennä tapaamaan opiskelija-tytärtään Helsingissä. Kävi niin, että matkalla jää oli pettänyt hänen allaan. Hän oli kuitenkin päässyt ylös omin avuin ja tullut takaisin kotiin ylään Mielosen emännän kylpytakki. Matka oli siirtynyt toukokuuhun.

Selatessani vanhempieni vieraskirjaa Suonenjoen ajalta huomasin siellä useamman kerran nimen Hilja Hovi. Kerroin siitä ja kuulin nyt Annikilta, että tällä samaisella opettaja Hovilla oli myöhemmin ollut mökki Suonenjoen Iisvedellä ja että hänen tyttärensä oli naimisissa Suonenjoen kunnanlääkäri Pentti Pakarisen kanssa. Tohtorinkin nimiä löytyi vieraskirjasta, hän oli ilmeisesti toiminut rouvien

kuskina eikä ollut liikkeellä virkatehtävissä.

Näin saattoivat evakkojen tiet osua yhteen uusilla asuinsijoilla.

Lämmin kiitos Annikille, sirpaleserkulle, saamistani tiedoista, mielenkiintoisista kirjeistä ja puhelinkeskusteluista.

Kertojana **Mlaine**

Kuvat: Annikki Lampisen kokoelma
Pekka Kiiskin kokoelma (kuva PKiiski)

Opettaja Hilja Hovi, os. Väntsi, kotoisin Säkijärvellä. Kuv. Viipurissa 1927

1935. Antti Veripää vaimoineen matkalla kotiin Korpsaareen serkkunsa, isoisäni Antti Kiiskin hautajaisista Otsanlahdelta. Mukana on lisäksi Veikko Antinpoika Kiiski, Elisenvaarasta, ja Maija-Liisa Soikkeli, myöh. Halonen, Huutomäeltä, Antti Kiiskin tyttärentytär.

1938 tai 1939. Laatokalla. Vas. Korpsaarelaiset Väinö ja Aino Kuosa, Marja-Liisa ja Pekka Kiiski, tuntematon, opettaja Hilja Hovi. Kuva PKiiski

Lasten talvisia riemuja

Aromäen poikia Heinjoen laaksossa.
Jälj. Rainar Hakulinen, Kurkijokimuseon kokoelma

Oikealla Metsikon ja Saareksen kansakoululaisten rakentama 6 metriä korkea torni Saareksen koulun pihalla.
Jälj. Rainar Hakulinen, Kurkijokimuseon kokoelma

Karjalanpaisti ja karjalanpiirakka vuoden ruoka ja leivonnainen

Karjalan Liiton naistoimikunta on valinnut Karjalan Liiton juhluvuoden ruuiksi karjalanpaistin ja -piirakan.

Joka vuosi tehtävällä karjalaisen vuoden ruuan valinnalla vaalitaan perinteitä ja pidetään niitä elävänä.

Karjalanpiirakka on ”Karjalan helmi, jossa ruiskuori suojaa pehmeää

sydäntä”. Karjalanpiirakointa on valmistettu eri täytteillä kuten ohra, joka on täytteistä vanhin. Tavallisia täytteitä ovat myös peruna, riisi, mustikka, lanttu ja vaikka sienet. Nykypäivän piirakat ovat pieniä ja siroja herkkupaloja.

Karjalanpiirakalla on myös EU:n nimisuoja.

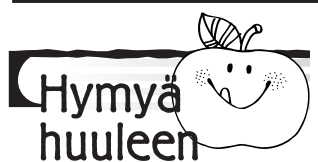
Karjala muistin ja utopioiden paikkana FT Outi Fingerroos

Karjala on muistin ja utopian paikka. 1800-luvulla syntynyt karelianistinen aate loi mielikuvan yhtenäisestä Karjalan heimosta ja sen menneisyydestä. 1900-luvulla mielikuvat Karjalasta kiinnittyivät Vienan ohella Neuvostoliitolle menetettyyn Karjalaan: menetetyin paikan muistoon ja haaveisiin sinne paluusta. Karjalasta on tehty muistojen ja

utopioiden paikka niin suomalaisia kuin suomalaista kansakuntaakin varten. Luento paneutuu näihin kysymyksiin sekä historian että nykyisyyden kautta.

Luento järjestetään Karjala-talolla Helsingissä (Käpyläkuja 1) 2.2.2010 klo 18.00.

Tilaisuus on maksuton ja yleisölle avoin. Tervetuloa!

Hymyä huuleen

Siivotessani sitä kodin yleistä ”sekameteli”-kaappia, siis eteisen kaappia –ainakin meillä. Osui käteeni korvakuumemittarin näköinen kapistus. En ollut sitä ennen nähnyt.

No tokihan kokeilin, jotta toimiiko se. Ei muuta kuin ”tutti” korvaan ja odottamaan, josko lukuja ilmaantuis. Pari minuuttia kului, mutta ei mitään tapahtunut. No, jatkoin siivoamista, enkä sen enempiä mittaria

ajatellut.

Eräänä päivänä mieheni touhusi auton luona ja menin hänen luoksensa. Ja hups, siellähän ”korvakuumemittari” oli täydessä käytössä, tosin isäntä mittasi sillä renkaiden ilmanpaineita.

Mää purskahin nauruun, josta ei loppua meinannut tulla. Isäntä kyllä luuli mun täysin naksahaneen, kun ei syytä vielä nauruuni tiennyt!

Lopulta kun sain kerrottua kokeiluni, ei sitä naurua pitänyt mikään.

(Ja mitäkö, jos oli tullutkin lukemat korvasta?)

Nimim. Perinteinen kuukuumemittari käytössä.

Talvikuva Laatokalta

Talvinen Laatokka. Kuva Marina Petrova

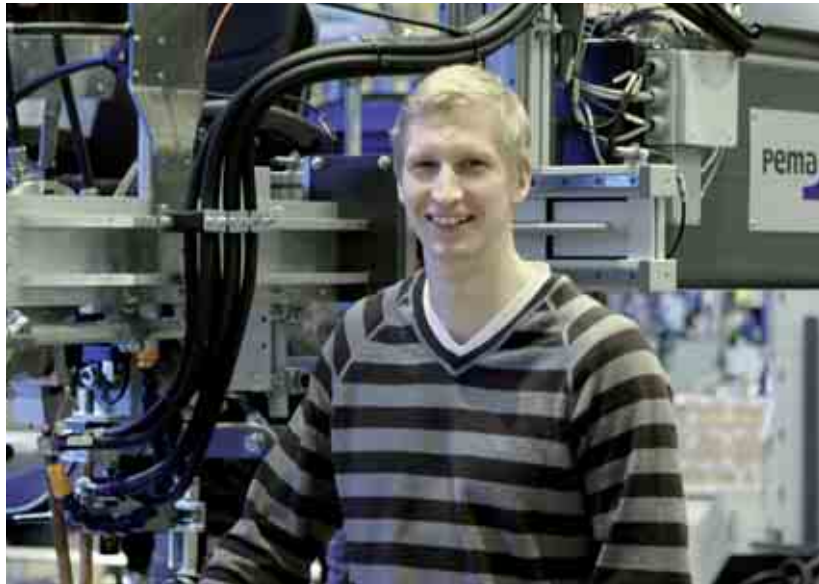

Eskon puumerkki

Mummin ja
Lassen tila
Niinijoella.

Teemu ja
Teemun
käden/
suunnitte-
lun jäljet.

Jatkoa sivulta 1

kanssa odotimme esikoistamme Saraa. Helsingissä omaa "turvaverkkoa" ei ollut. Sen sijaan täällä Turun ja Loimaan seudulla asui sukulaisiani, joten kun mieluisen työpaikka Pemamekilta löytyi, päätimme vaihtaa maisemaa, kuvailee Teemu paluutaan juurilleen.

Nyt Teemu sukkuloi lähes päivittäin Loimaan ja Auran väliä. Koti kolmehenkiselle perheelle löytyi Aurasta, ja työpaikka ja pelipaikka ovat Loimaalla.

- Nyt kun harjoitusten ja työn väliin jää joskus hetki loppoaikaa, olen käynyt usein mummin luona vierailulla. Samalla olen kuullut entistä enemmän tarinoita sekä mummin historiasta,

että omasta isästäni, joka kuoli vuonna 2002. Mummi on kertonut myös paljon juttuja Kurkijoelta, jossa hän on pari kertaa käynyt verestämässä muistojaan. Itse en ole vielä sukuni syntysijoilla käynyt, mutta kun vuosia tulee lisää, niin oma historia alkaa kummasti kiinnostaa, kertoi Teemu ja lähti lastoittamaan syksyllä loukkaantunutta sormeaan.

Hurrikaani-harjoitukset olivat taas työpäivän jälkeen alkamassa.

P.S. Jutun teon jälkeisenä viikonloppuna Teemulta tuli tällainen viesti: "Jutun innoittamana sovittiin juuri mummin kanssa, että hän lähtee vielä kerran kotoaan katsomaan ja minä lähdän matkaseuraksi".

Olli-Pekka Lehtisalo
Jaakko Haltia

Harvinainen muistomitali Kurkijokimuseolle

Elisenvaaran – Lappeenrannan rautatien valmistumisen muistomitali on lahjoitettu Kurkijokimuseon kokoelmiin. Mitalin on aikanaan saanut kurkijokelainen Mikrilän kylästä kotoisin ollut mv. (kansanedustajana vuosina 1929–45) Kaapro Huittinen, joka toimi erittäin aktiivisesti kyseisen radan

aikaansaamiseksi ja kuului myös ratatoimikuntaan, joka valmisteli ratahankkeen ja toimi aina sen valmistumiseen saakka, joka tapahtui 1937.

Mitalin lahjoitti viime kesän Kurkijokijuhlilla Kaapro Huittisen poika Tapani Huittinen, josta suuri kiitos hänelle! Mita-

lin etupuoella on komea höyryveturi vauhdikkaassa menossa kohti Elisenvaaraa ja taustalla näkyy tehtaiden piippuja ja alareunassa on mitalin saajan nimi. Taitelija on valinnut kuva-aiheensa hyvin, sillä rautatie palveli myös tehtaiden raaka-aine- ja tuotekuljetuksia matkailun lisäksi ja oli siten nostamassa ratavarren elinkeinoelämää huomattavaan kasvuun. Kääntöpuolella on kuvattu kartta rautateineen ja reunassa kiertää teksti: Lappeenrannan – Elisenvaaran rautatierakennus 1931–1937. Mitali on valittu pronssista ja sen halkaisija on 60 mm.

Kun rata juhlallisesti avattiin vuonna 1937, kulki siinä lipuin koristeltu juhla-juna ja jokaisella ratavarren asemalla oli suuret joukot ihmisiä todistamassa tätä merkittävää edistysaskelta. Haapavaaran koulun oppilaatkin olivat opettajansa Esteri Kaaprolan johdolla kokoontuneet Haapavaaran asemalle ja junan pysähtyessä kajahtivat kuorona ilmoille komean laulun. Olisi mukava kuulla, mitä he silloin lauloivat. Toivottavasti joku muistaa vielä tuon tilaisuuden. Kertokaa lehtemme palstoilla muistojanne siitä. Allekirjoittanut ei tuota tilaisuutta kyllä muista, mutta on sen jälkeen ja varsinkin

jatkosodan aikana nauttinut junien kulusta tuolla radalla, sillä junat näkyivät kotipihallemme.

Tämä uusi rautatie ehti palvella seutua vain vajaat kolme vuotta ennen talvisodan syttymistä ja kaikkiaan radan toiminta jäi melko lyhyeksi, sillä vaikka se oli taas käytössä jatkosodan aikana, kulki viimeinen evakojuna radalla ilmeisesti syyskuun 22. päivänä 1944 Elisenvaaraan kohti Lappeenrantaa. Neuvostoliiton viranomaisen toimesta on ratakiskot viety pois ja tilalle on tehty maantie, joka on saanut aikanaan myös päällysteen aina Lamminsalolle saakka. Lamminsaloa, joka kuului Parikkalaan, nykyiset asukkaat nimittävät Ket-rovaaraksi.

Eino Vepsä

HURRIKAANI LENTOPALLON SM-LIIGAA LOIMAALLA

TV-ottelu! - **Sampo**

Pe 29.1. klo 18.30
Loimaan Liikuntahallilla
Puistokatu 16, 32200 LOIMAA

MLL:n lapsiparkki palvelee!

- Aikuiset 11€
- Lapset 6-16 v. 5 (alle 6 v. ilmainen)
- Opisk./varusm./eläk. 8€
- Perhelippu 25€ (2 aik. + 2 lasta)

Seuraavat kotiottelut:

- La 13.2. klo 17.00 Hurrikaani - Isku-Volley
- La 27.2. klo 17.00 Hurrikaani - Piivolley
- La 6.3. klo 17.00 Hurrikaani - Saimaa Volley

LOPPU-KAHVEET

HURRIKAANI Loimaa

TEAM WITH THE FEELING!

www.hurrikaani.fi

kurkijoki.fi
on oikea tietopankki

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. Somaliassa
2. Vuonna 1987
3. Relanderin ja Kallion
4. Mustikkaa
5. Vuonna 1300
6. n. 60 vuotta
7. Vuonna 1882
8. noin 100
9. Kemijoki
10. Kieltolaki

MUSIIKKIVÄEN PALVELUPAIKKA
LOIMAAN MUSIIKKI

Puh. (02) 7622 950
Oikokatu 3, Loimaa
Avoinna:
ma suljettu, ti-pe 12-17, la 10-14

Asianajaja

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajotoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN
Varatuomari

Julkinen kaupanvahvistaja
Kauppialankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY

AA, VT Jari Heikman
AA, VT Katri Ranta-Eskola
VT Kaarina Nylamo
Turuntie 8-14, II krs. Loimaa
Puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

Kurkijokelainen
Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaali.

Tilaa nyt Kurkijokelainen, kaksi kertaa kuukaudessa ilmestyvä pitäjälehti!
Vuosikerta vain **39** eur. Tilattuna alle 1,70 eur/kpl.

Tilaan Kurkijokelaisen

☐ Itselleni ☐ Lahjaksi

Lehden saaja

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Lahjatilauksen maksaja:

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Pvm. _____

Allekirjoitus: _____

Palauta kuponki kirjekuoressa osoitteella:
Kurkijokelainen, Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
tai tee tilaus sähköpostiosoitteessamme:
toimitus@kurkijokelainen.inet.fi

Muistathan tehdä muuttaessasi osoitteenmuutoksen Kurkijokelaiselle?

Lehti ei saa uusia osoitteita tietoonsa automaattisesti. Postista saa "Osoite muuttuu" -kortteja, jotka kulkevat ilmaiseksi.

Kurkijokelainen, Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
puh. (02) 762 2551 tai 050-521 3336
toimitus@kurkijokelainen.inet.fi

Erikoishammasteknikko

MARKO ROSENDAHL

Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa

Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

EHT-
liiton
jasen